

South Africa

ISSP 2006 – Role of Government IV

Questionnaire (tsonga)

**NKAMBISISO WA MATIKHOMELE YA
VANHU VA AFRIKA-DZONGA
Nongonoko wa swivutiso wa vumbirhi
(2): Mhawuri 2006**

VAHLAMURI LAVA NGA NI MALEMBE YA 16 KU YA EHENHLA

Avuxeni/I nhlekani/Ri perile, hi mina _____ naswona hi le ku endleni ka ndzavisiso wa HRSC, ku nga nhlango lowu tirhisana ni mfumo, naswona lowu hi minkarhi hinkwayo wu endlaka vulavisi ni minkambisiso ya leswi khumbaka vutomi bya masiku hinkwawo bya va-aka tiko va Afrika-Dzonga. Tinhloko-mhaka, hi ku angahela, ti katsa mbhurisano, tipolitiki, dyondzo, ku pfumaleka ka mintirho, swiphiso swa vudyuhari na vuxaka bya mintlawa ya vanhu. Hi ku landzelerisa ntirho lowu hi nga wu endla le ndzhaku-nyana ka lowu, hi tsakela no kombela ku mi vutisa swivutiso swi nga ri swingani ehansi ka tinhloko-mhaka to karhi leti nga ni nkoka eka tiko ra hina, nakona hi kombela mi swi hlamula hi ku tshembeka.

Mavonele ya n'wina eka nkambisiso lowu ya ni nkoka swinene. N'wina ni ndhawu leyi mi tshamaka eka yona mi hlawuriwile ku nga langutiwanga leswaku mi njhani kumbe yona yi njhani, leswaku ku ta kota ku endlwa nhlayo leyi. Ku va mi hlawuriwile naswona swi lo kotlanisa. Vuxokoxoko byi ta va xihundla xa HSRC. Mavito kumbe adirese ya n'wina ni vandyangu wa n'wina swi nge tivisiwi eka rhipoto leyi hina hi kunguhataka ku yi tsala.

VUXOKOXOKO BYA VUENDZI BYA HINA

	SIKU	NHWETI	NKARHI WO SUNGULA		NKARHI WO HETA		**NHLAMULO
			HR	MIN	HR	MIN	
Rendzo ro sungula		/ / 2006					
Rendzo ra vumbirhi		/ / 2006					
Rendzo ra vunharhu		/ / 2006					

**TIKHODI TA TINHLAMULO	
Swivutiso swi hlamuriwile hinkwaswo	= 01
Swivutiso swi hlamuriwile-nyana (hlamusela hikokwalaho ka yini)	= 02
<u>Ku vhakacha nakambe</u>	
Nkarhi wo vhakacha wu vekiwile	= 03
Muhamuri la nga hlawuriwa a nga kona ekaya	= 04
Ekaya a ku na munhu	= 05
<u>Leswi nga fanelangiki</u>	
Yindlu a yi na munhu/fulete/xitandi/a hi yindlu kumbe fulete/ku fayiwile	= 06
Ku ya hi swipimanyeto swa nhlayo a ku na loyi a fikelelaka	= 07
Muhamuri a nga koti ku vulavula ni muburisi hikokwalaho ka ririmi	= 08
Muhamuri a nga ringanelanga ku burisiwa hikokwalaho ka ku tsoniwa	= 09
<u>Lava nga pfumeriki</u>	
Loyi ku faneleke ku hlanganiwa na yena a nga pfumeli	= 10
Muhamuri u ala ku burisiwa	= 11
Vatswari a va pfumeleli mbhurisano	= 12
Un'wana wa vandyangu u ala mbhurisano	= 13
<u>SWA HOFISI</u>	
	= 14

XIHUNDLA LEXIKULU

Vito ra Muburisi

Nomboro ya muburisi

Swi langutiwile hi

Nsayino wa mulanguteri _____

VULAWURI BYA VULAVISISI

VULAWURI	INA	E-E	NTATISO
Swa vumunhu	1	2	
Riqingo	1	2	
Vito	NSAYINO		
.....	SIKU/...../.....2006		

NONGONOKO WA HLAWULELO RA MUHLAMURI

Nhlayo ya mindyangu leyi endzeriwaka

--	--

Nhlayo ya lava endzeriwaka lava nga ni malembe ya 16 ku ya ehenhla

--	--

Xikombelo: tsala hinkwavo lava nga kona laha ku hlayeriwaka kona lava nga ni malembe ya 16 kumbe ku tlula lava va tshameke kwalaho masiku ya 15 eka lava ya 30 lava ya hundzeke. Loko u hetile, tirhisa tafula ra Kish leri nga ka papila leri landzelaka ku kumisisa leswaku hi vahi lava faneleke ku burisiwa.

Mavito ya lava nga ni malembe ya 16 ku ya ehenhla	
	01
	02
	03
	04
	05
	06
	07
	08
	09
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25

VITO RA MUHLAMURI:
ADIRESE YA MUHLAMURI
.....
.....
NOMBORO YA RIQINGO.:

TAFULA RO PFUNA KU HLAWULA MUHLAMURI

NONGONOK O WA SWIVUTISO				NHLAYO LAHA VAHLAMURI VA NGA TA HLAWURIWA EKA YONA																								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	26	51	76	1	1	1	3	2	4	1	3	5	8	6	5	12	10	1	6	8	7	19	19	13	21	13	24	25
2	27	52	77	1	2	3	4	3	1	2	2	3	4	8	3	7	2	5	14	4	15	4	8	6	16	14	22	19
3	28	53	78	1	1	2	1	4	2	7	6	9	3	5	11	2	1	3	11	7	10	16	16	10	5	2	2	3
4	29	54	79	1	2	3	2	1	3	5	8	6	2	4	2	4	8	11	10	16	6	9	10	15	11	12	11	18
5	30	55	80	1	1	1	4	5	6	3	5	7	5	9	8	14	3	2	13	5	18	1	4	1	20	11	5	24
6	31	56	81	1	2	2	2	3	5	7	7	8	7	1	4	9	14	8	2	17	17	14	12	14	22	10	3	14
7	32	57	82	1	2	1	1	4	1	4	1	4	6	3	6	5	7	13	9	2	3	13	14	8	2	7	20	4
8	33	58	83	1	1	2	3	2	5	1	4	2	1	7	10	6	5	4	15	10	5	2	13	4	17	5	17	8
9	34	59	84	1	1	3	2	5	6	2	2	1	9	10	1	10	4	6	6	1	9	10	1	5	6	9	1	12
10	35	60	85	1	2	2	4	1	3	3	6	9	10	11	12	3	9	15	7	8	11	6	3	9	4	3	10	1
11	36	61	86	1	1	1	3	1	4	5	3	1	6	2	9	13	11	14	4	11	4	15	15	17	1	1	23	2
12	37	62	87	1	2	3	1	3	2	7	5	6	5	7	7	8	6	10	3	3	1	12	20	7	13	22	12	16
13	38	63	88	1	1	2	1	5	3	6	4	3	4	6	2	11	13	12	1	15	8	7	2	12	15	21	13	7
14	39	64	89	1	2	3	2	4	1	4	7	8	2	5	6	11	12	9	16	13	16	11	18	18	14	16	18	23
15	40	65	90	1	2	1	4	2	4	3	8	7	7	11	1	3	5	7	12	14	13	8	17	20	19	20	19	11
16	41	66	91	1	1	3	3	1	6	5	1	5	9	10	3	2	11	13	8	12	12	5	6	21	8	8	4	15
17	42	67	92	1	1	2	2	3	4	2	6	2	3	2	12	5	2	10	13	5	8	18	9	16	10	17	16	20
18	43	68	93	1	2	1	4	2	6	4	1	4	8	9	10	7	9	3	12	12	9	7	20	19	9	19	21	13
19	44	69	94	1	2	2	1	3	5	2	8	9	10	4	9	8	13	1	1	14	10	19	10	11	18	15	7	6
20	45	70	95	1	1	3	2	5	4	1	3	8	1	3	8	6	6	9	5	7	13	4	15	1	7	22	15	21
21	46	71	96	1	1	1	2	5	1	7	2	3	2	1	11	4	7	5	3	2	1	3	12	18	5	19	14	9
22	47	72	97	1	2	1	3	1	3	2	6	2	1	8	7	1	4	2	11	8	2	17	4	17	21	16	3	5
23	48	73	98	1	2	3	4	2	2	6	7	7	8	3	4	9	3	6	2	11	11	16	2	8	11	23	6	22
24	49	74	99	1	1	2	1	4	6	3	5	5	3	1	5	13	1	14	8	14	6	15	9	14	3	6	9	17
25	50	75	100	1	1	2	3	3	2	4	6	4	7	5	3	12	12	12	4	6	2	17	11	2	12	4	8	10

**NONGONOKO WA VUMBIRHI (2) WA SWIVUTISO WA NKAMBISISO WA MATIKHOMELE YA VANHU
VA AFRIKA-DZONGA: 2006**

Nhlayo ya vanhu laha ekaya

Nhlayo ya vanhu lava nga ni malembe ya 16 ku ya ehenhla laha ekaya

MUBURISI : TSONDZELA TIKHODI LETI FANELEKE

Matshamele endyangwin	Tsala ku suka eka lonkulu(ehenhla) ku ya eka lontsongo(ehansi)	Nomboro ya munhu	U ni malembe yangani [vito]? (malembe lawa ya hetuweke; ehansi ka lembe =00)	Xana[vito] i wa xinuna kumbe wa xisati? M=1 F=2	Xana [vito] u wela eka ntlawa wa muhlovo wihi?	Xana vuxaka bya [vito] ni muhlamuri hi byihi?
<i>U komberiwa ku longoloxa vanhu hinkwavo va laha mutini lava dyaka endyelweni yin'we lava va tshameke kwala ku suka ka 15 eka masiku lawa ya nga hundza ya 30. Tsundzuka: Tsondzela nomboro etlhello ka vito ra nhloko ya muti.</i>		01				
		02				
		03				
		04				
		05				
		06				
		07				
		08				
		09				
		10				
		11				
		12				
		13				
		14				
		15				
		16				
		17				
		18				
		19				
		20				
		21				
		22				
		23				
		24				
		25				

Khodi ya muhlovo
1 = Wantima
2 = Mukhaladi
3 = MuIndia/MuAsia
4 = Mulungu
5 = Rixaka rin'wana

Khodi ya vuxaka bya muhlamuri
1 = Muhlamuri
2 = Nsati kumbe nuna kumbe ntangha
3 = N'wana wa mufana/nhwana (kumbe loyi a nga tswariwangiki hi wena kambe u tshama ni yena)
4 = Tatana/manana/tatana kumbe manana loyi a nga ku tswalangiki kambe u tshama na yena
5 = Buti/sesi/buti kumbe sesi loyi mi nga tswariwangiki swin'we kambe mi tshama swin'we
6 = Ntukulu/Ntukulunduwe
7 = Kokwana/kokwanaxinduwe
8 = N'wingi kumbe tata wa nsati/nuna
9 = Mukon'wana kumbe makoti
10 = Sivara wa xisati kumbe wa xinuna
11 = Vuxaka byin'wana (xik. hahani/malume)
12 = A ku na vuxaka

XIDEMOKIRASI NI MAFUMELO

1. Ndzi kombela mi ndzi byela leswaku hi swihi swiphiso **SWINHARHU** leswikulu leswi Afrika-Dzonga yi kongomaneke na swona eka vutomi bya namuntlha. [*Muburisi: U Nga hlayeli ehenhla*]

HIV/AIDS	01
Ku pfumaleka ka mintirho	02
Xihlawuhlawu	03
Rivengo ra vanhu vo huma ematikweni mambe/ya le handle	04
Vugevenga ni vuhlayiseki	05
Vukona bya vutirheli/vukorhokeri	06
Vutshamo lebyi xavekaka	07
Timhaka ta hundzuluxo wa misava	08
Timfanelo ta vanhu	09
Dyondzo	10
Swa ikhonomi ni timali	11
Timhaka leti yelanaka ni mintirho	12
Ta mindyangu ni ta vantshwa	13
Ta vukhongerani ni ta ndhavuko	14
Ta mbango	15
Timhaka ta tipolitiki	16
Ta vunjanganja ni vunkungundwani	17
Ta vupfumari/vusiwana	18
Swin'wana(hlamusela)	19
(A ndzi swi tivi)	98

Eka malembe ya ntlhanu lawa ya hundzeke, xana vutomi byi antswile, bya ha fana ni khale kumbe byi nyanye ku ka byi nga vi kahle eka ...?

	Bya antswa	A byi cincanga	Byi nyanye ku ka byi nga vi kahle	(A ndzi swi tivi)
2. Vanhu hi xitalo laha Afrika-Dzonga	1	2	3	8
3. Vanhu vo fana na wena/n'wina	1	2	3	8

Xana u ehleketa leswaku vutomi byi ta antswa, byi nge cinci kumbe byi ta nyanya ku ka byi nga vi kahle eka malembe ya ntlhanu lawa ya landzelaka eka ...?

	Byi ta antswa	Byi nge cinci	Byi ta nyanya ku ka byi nga vi kahle	(A ndzi swi tivi)
4. Vanhu hi xitalo laha Afrika-Dzonga	1	2	3	8
5. Vanhu vo fana na wena/n'wina	1	2	3	8

6. Xana u enerisiwa/a wu enerisiwi ku fika kwihi hi ndlela leyi demokirasi yi tirhisaka xiswona laha Afrika-Dzonga ? [Tafula ra nkombiso ro sungula]

Ndza enela swinene	1
Ndza enela	2
Ndzi le xikarhi	3
A swi enerisi	4
Swi heta ni matimba	5
(A ndzi swi tivi)	8

Kombisa hi laha u tshembaka/u nga tshembeki hakona minhlangoano-nsimeko ya laha Afrika-Dzonga eka nkarhi wa sweswi. [Tafula ra nkombiso ra vumbirhi]

	Ndzi tshemba swinene	Ndza tshemba	Ndzi le xikarhi	A ndzi tshembi	A ndzi tshembi na swintsongo	(A ndzi swi tivi)	
7.	Mfumo wa tiko	1	2	3	4	5	8
8.	Tihuvo	1	2	3	4	5	8
9.	Khomixini leyi tiyimeleke ya Nhlawulo	1	2	3	4	5	8
10.	Mfumo wa n'wina wa xifundza	1	2	3	4	5	8
11.	Nhlangano wa vuhaxi wa Afrika-Dzonga	1	2	3	4	5	8
12.	Palamende	1	2	3	4	5	8
13.	Xiphorisa	1	2	3	4	5	8
14.	Vuthu ra vusirheleli	1	2	3	4	5	8
15.	Vamabindzu	1	2	3	4	5	8
16.	Mfumo wa n'wina wa muganga	1	2	3	4	5	8
17.	Tikereke	1	2	3	4	5	8
18.	Tihosi ni tindhuna ta vona	1	2	3	4	5	8
19.	Mavandla ya tipolitiki	1	2	3	4	5	8
20.	Va-n'watipolitiki	1	2	3	4	5	8
21.	Maphepha-hungu	1	2	3	4	5	8

Xana u enerisiwa/a wu enerisiwi ku fika kwihi hi ndlela leyi mfumo wu fambisaka ha kona timhaka leti landzelaka laha u tshamaka kona? [Tafula ra nkombiso ro sungula]

	Ndzi enela swinene	Ndza enela	Ndzi le xikarhi	A swi enerisi	Swi heta ni matimba	A ndzi tivi	
22.	Mphakelo wa mati ni swa ku pfuna ku hanya kahle	1	2	3	4	5	8
23.	Mphakelo wa gezi	1	2	3	4	5	8
24.	Ku tleketliwa/rhwariwa ka thyaka	1	2	3	4	5	8
25.	Tindlu/Vutshamo bya nxavo lowu ringanaka xikhwama	1	2	3	4	5	8
26.	Vukona bya vukorhokeri bya ta rihanyu	1	2	3	4	5	8
27.	Vutshunguri bya mavabyi lawa ya kumekaka eka swa masangu, ku katsa HIV/AIDS	1	2	3	4	5	8
28.	Ku hunguta vugevenga	1	2	3	4	5	8
29.	Ku tumbuluxiwa ka mintirho	1	2	3	4	5	8
30.	Ku ttheriseriwa ka misava eka vinyi va yona	1	2	3	4	5	8
31.	Vukona bya mali ya mudende, (xik. ya vana ni ya vadyuhari)	1	2	3	4	5	8
32.	Dyondzo	1	2	3	4	5	8

33. Mi vulavula kangani hi swa tipolitiki xana?

Nkarhi hinkwawo	1
Minkarhi yo tala	2
Minkarhi yin'wana	3
Swintsongo	4
A hi vulavuli	5

U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka?
[Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)	
34.	Ndza hlawula kumbe a ndzi hlawuli swo tifanela	1	2	3	4	5	8
35.	Endzhaku ka ku hlawuriwa mavandla hinkwawo ya fana, leswi swi endla nhlawulo wu nga vi ni nkoka	1	2	3	4	5	8
36.	I ntirho wa va-aka tiko hinkwawo ku hlawula	1	2	3	4	5	8
37.	Ku hlawula a swi pfuni nchumu hikuva va-n'watipolitiki a va tshembeki	1	2	3	4	5	8
38.	Tipolitiki ti pfilungane ngopfu lero eka hina a ta ha twisiseki	1	2	3	4	5	8

Swivutiso leswi landzeleka swi langutisa mavonelo ya wena mayelana ni leswi tiko ri fumisiwaka xiswona. U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi na leswi landzelaka? [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)	
39.	Va n'wa-tipolitiki lava kumekaka va ri ni nandzu wa vunkungundwana va fanele va tshika ntirho hi nomu lowu	1	2	3	4	5	8
40.	Va n'wa-tipolitiki lava hlawuriweke va fanele ku tshika ntirho loko va tlhakela eka vandla rin'wana ra politiki	1	2	3	4	5	8
41.	Mfumo wu fanele wu va ni matimba yo sivela va-aka tiko leswaku va nga wu soli	1	2	3	4	5	8
42.	Va-aka tiko va fanele va va ni lunghelo ro sungula kumbe ku ganga mavandla hi ku rhandza, ku fana ni mavandla ya tipolitiki, minhlangano ya mabindzu , mavandla ya vatirhi ni mintlawa yin'wana leyi fanaka na yona	1	2	3	4	5	8
43.	Mfumo wu fanele wu lawula mahungu lawa ya nyikiwaka/phakiwaka ntshungu/va-aka tiko	1	2	3	4	5	8
44.	Ku kombisa ku vilela i ndlela leyi amukelekaka leyi vanhu va nga yi tirhisaka ku humesela mavonele ya vona ehandle ku ya hi demokirasi	1	2	3	4	5	8

45. Ku ni tindlela to tala ta ku ringeta ku antswisa swilo laha Afrika-Dzonga kumbe to sivela swilo ku ri swi nga onhaki. Eka tinhweti ta khume na timbirhi leti nga hundza, xana u endliile leswi landzelaka? Xana u... [Muburisi; Tinhlamulo to tala ta pfumeleriwa]

a	tihlanganisile ni n'wa-tipolitiki, mutirhela-mfumo kumbe mutirhela-mfumo wa muganga xana?	1
b	tihlanganisile ni hosi/ndhuna xana?	2

c	Tihlanganisile ni va-xiyanimoya, va-thelevhixini kumbe va-maphephahungu xana?	3
d	sayinile papilla ra swivilelo xana?	4
e	vile xirho xa ntlawa lowu a wu kombisa ku vilela xana?	5
f	tirhile eka vandla ra politiki kumbe ntlawa wa migingiriko xana?	6
g	(ku hava ni xin'we eka leswi nga laha henhla)	7
h	(A ndzi swi tivi)	8

Xana u pfumemelana/kanetana ku fika kwihi ni leswi landzelaka ? [Tafula ra nkombiso ra vumbirhi]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndzi le xikarhi	Ndza kaneta	Ndza kaneta swinene	A ndzi swi tivi	
46.	Ku ni ku hambana kukulu eka timhaka ta miholo laha Afrika-Dzonga	1	2	3	4	5	6
47.	I vutihlamuleri bya hulumende ku hunguta mahambanelo ya miholo exikarhi ka lava va kumaka miholo ya le henhla ni vanhu lava va kumaka miholo ya le hansi	1	2	3	4	5	6

U WELA KWIHI XANA?

U titwa u ri ekusuhi ku fika kwihi ni vanhu lava landzelaka xana? [Tafula ra nkombiso ra vumune]

	Ekusuhi swinene	Ekusuhi	Ekusuhi-nyana	A ndzi le kusuhi na vona	(A ndzi swi tivi)	
48.	Lava vulavulaka ririmi rin'we na wena?	1	2	3	4	8
49.	Lava nga va muhlovo wun'we na wena?	1	2	3	4	8
50.	Lava nga le ka xiyimo xin'we xa timali na wena?	1	2	3	4	8
51.	Lava mi tshamaka muganga wun'we?	1	2	3	4	8

Switatimende leswi landzelaka hiswona ku fika kwihi eka wean xana?

[Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)	
52.	Ndza tikukumuxa hi vuAfrika-Dzonga bya mina	1	2	3	4	5	8
53.	Ku va ndzi vitaniwa muAfrika-Dzonga i xiphemu xa nkoka xa leswi ndzi tivonisaka xiswona	1	2	3	4	5	8

U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka xana? (U komberiswa ku tsondzela bokisi rin'we ntsena elayinini) [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)
--	----------------------	---------------------	------------------------	-------------	---------------------	-------------------

			a ndzi kaneti				
54.	Swa antswa ndzi va mu-aka tiko wa Afrika-Dzonga ku ri na ku ndzi va mu-akatiko wa tiko rin'wana laha misaveni.	1	2	3	4	5	8
55.	Misava leyi a yi ta antswa swinene loko vanhu hinkwavo a va fana ni maAfrika-Dzonga.	1	2	3	4	5	8
56.	Hi ku angarhela, Afrika-Dzonga i tiko ra ku antswa ku tlula matiko yan'wana yo tala	1	2	3	4	5	8

VUXAKA EXIKARHI KA MINTLAWA YA VA-AKA TIKO

U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka xana? [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)	
57.	Vanhu va mihlovo yo hambana a va tshembani kumbe ku tsakelana kahle	1	2	3	4	5	8
58.	Vanhu va mihlovo yo hambana a va nge pfuki va tshembanile kumbe ku tsakelana kahle	1	2	3	4	5	8

59. **Wena ke? Ku ni mintlawa ya mihlovo yin'wana laha eAfrika-Dzonga leyi u nga yi tshembeki kumbe ku yi tsakela xana?**

Muburisi: U NGA hlayeli tinhlamulo ehenhla

Ina	1
E-e	2
(U ale ku hlamula)	7
(A nga swi tivi)	8

60. **U nga tivula u ri xirho xa ntlawa lowu wu twisiwaka ku vava hi xihlawu-hlawu laha etikweni xana?**

Muburisi: U NGA hlayeli ehenhla tinhlamulo

Ina	1	
E-e	2	→ Tlulela eka xiv.63
(A nga tivi)	8	→ Tlulela eka xiv.63

Xana ntlawa wa wena wu hlawuriwa hi ndlela yihi? FOKISISA: 'Hi ndlela yihi yin'wana?' (Tsondzela tinhlamulo timbirhi – yin'we hi ntlawa)

Muburisi: U nga hlayi tinhlamulo.

	61. Nhlamulo 1	62. Nhlamulo 2
Muhlovo/Rixaka	01	01
Vu-aka tiko	02	02
Vukhongeri	03	03
Ririmi	04	04
Vukhale hi malembe	05	05
Rimbewu	06	06
Vuxaka bya masangu ku ya hi rimbewu	07	07

Dyondzo	08	08
Vutsoniwa	09	09
Ku pfumala ntirho	10	10
Ndhawu kumbe xifunda	11	11
Swinwana (hlamusela)	12	12
(A nga swi tivi)	98	98

63. Afrika-Dzonga i tiko leri nga tshama ri va ni nawu wa xihlawu-hlawu exikarhi ka valungu, vantima, makhaladi na maIndia/maAsia. Mpfhuka ka 1994, xana u ehleketa leswaku vuxaka exikarhi ka mintlawa leyi bya antswa, bya ha fana ni khale kumbe se byi nyanyile ku ka byi nga ri kahle xana?

Bya antswa	1
A byi cincanga	2
Byi nyanyile	3
(A ndzi swi tivi)	8

64. Xana u twisiwa ku vava hi xihlawu-hlawu kangani?

Muburisi: Hlaya tinhlamulo.

Minkarhi hinkwayo	1
Ko tala	2
Minkarhi yin'wana	3
A ndzi se twisiwa ku vava	4
(A ndzi swi tivi)	8

→ Tlulela eka xiv. 66
→ Tlulela eka xiv. 66

65. Xana xihlawu-hlawu lexi xi ku humelele kwihi sweswi-nyana? (*Nhlamulo yin'we ntsena*)

Muburisi: U nga hlayi tinhlamulo.

Entirhweni	01
Exikolweni	02
Emavhengeleni	03
Etindleleni kumbe emapatwini	04
Loko ndzi kombela ntirho	05
Eka ndzawulo ya mfumo	06
Etindhawini leti vanhu va hlanganaka kona	07
Etibayisikopeni	08
Emavhengeleni laha ku dyiwaka kona	09
Emintlangwini	10
Eka ndhawu yin'wana	11
Hinkwako	12
(A swi n'wi khumbi)	99

Switatimende leswi swi vulavula hi xihlawu-hlawu laha eAfrika-Dzonga. Ndzi kombela u ndzi byela leswaku u pfumelelana/kanetana ku fika kwihi na xin'wana ni xin'wana xa swona.

[Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)
66. Valungu votala laha Afrika-Dzonga va ni xihlawu-hlawu	1	2	3	4	5	8
67. Makhaladi yotala laha Afrika-Dzonga ya ni xihlawu-hlawu	1	2	3	4	5	8
68. Vantima votala laha Afrika-Dzonga va	1	2	3	4	5	8

ni xihlawu-hlawu						
69. MaIndia yotala laha Afrika-Dzonga ya ni xihlawu-hlawu	1	2	3	4	5	8

Xana u pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni leswaku mfumo wu fanele wu ... [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumel a-nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)
70. Sungula hi ku nyika van'wamabindzu va vantima tikontiraka ni ku va tshovela xibalu	1	2	3	4	5	8
71. Vuyisela misava eka maAfrika-Dzonga ya vantima	1	2	3	4	5	8
72. Hakela mali leyinyingi eka vanhu lava nga xanisiwa hi xihlawu-hlawu ku va ririsa eka ku hlupheka ka vona	1	2	3	4	5	8

U pfumela/kaneta ku fika kwihi leswaku ku fanele ku va ni ...? [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumel a-nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)
73. Ku lawula leswaku ku fanele ku va ni vatlangi vangani va muhlovo wihi eka swipanu swa rixaka swa mintlangu	1	2	3	4	5	8
74. Ku rhangisiwa ka maAfrika-Dzonga ya vantima emahlweni eku nyikiweni mintirho xikan'we ni ku tlakusiwa emintirhweni	1	2	3	4	5	8
75. Ku rhangisiwa ka vaxisati emahlweni eku nyikiweni mintirho xikan'we ni ku tlakusiwa emintirhweni	1	2	3	4	5	8
76. Ku rhangisiwa emahlweni ka vatsoniwa eku nyikiweni ka mintirho xikan'we ni ku tlakusiwa emintirhweni	1	2	3	4	5	8

77. U komberiwa ku kombisa leswaku hi swihi switatimende leswi yelanaka na wena. Ndzi amukela laha Afrika-Dzonga.

Va-hlampfa hinkwavo	1
Va-hlampfa van'wana	2
A ndzi kumani na va-hlampfa	3

78. Eka mintlawu leyi, hi wihi lowu u nga ta ka u nga swi tsakeli kahle leswaku wu ta wu ta tshama laha eAfrika-Dzonga xana? (Hlawula wun'we ntsena) [Muburisi: U nga hlayi tinhlamulo]

Vantima	1
Valungu	2
MaAmerika	3
MaIndia	4
MaAsia laman'wana	5
MaAustralia	6
MaAfrika-Dzonga lava vuyelaka ekaya	7
Van'wana (hlamusela)	8
Ku hava (hinkwavo va amukeleka)	9

→ Tlulela eka

Loko u ehleketa hi ntlawa lowu u nga wu hlawulaka laha henhla, u pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka xana? [Tafula ra nkombiso ra vumbirhi]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	A ndzi swi tivi
79. Ntlawa lowu wu ta hi tekela mintirho	1	2	3	4	5	6
80. Ntlawa lowu wu ta hi tisela vugevenga lebyikulu	1	2	3	4	5	6
81. Ntlawa lowu wu ta fika wu pfilungana mahanyelo ni ndhavuko wa hina	1	2	3	4	5	6

TA MAHUNGU NI MBHURISANO

82. U nga ndzi byela leswaku hi xitalo mahungu ya leswi humelelaka laha Afrika-Dzonga namuntlha u ma kuma njhani xana?

Eka thelevhixini	1
Eka xiyanimoya	2
Eka maphepha-hungu	3
Eka inthanete	4
Hi selifoni	5
Swin'wana (hlamusela)	6
A ndzi swi tivi	8

83. Swi teki leswaku u twile matlhelo yo hamba-hambana ya hungu rin'we eka xiyanimoya, thelevhixini ni le ka phepha-hungu. Eka matlhelo lawa yanharhu xana u nga tshemba hungu leri humaka . . .

Eka xiyanimoya	1
Eka thelevhixini	2
Kumbe ra phepha-hungu	3
A ndzi swi tivi	8

84. U pfumela/kaneta ku fika kwihi leswaku maphepha-hungu ya sola ngopfu mfumo xana?

Ndzi yima na swona swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndzi kaneta swinene	5
A ndzi swi tivi	8

U komberiwa ku vula loko u pfumelelana/kanetana ni switatimende leswi landzelaka:

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	A ndzi swi tivi
85. Mfumo wu nghenelela no lawula ngopfu mahungu lawa ya fanelaka ku kombetiwa/ku ka ya nga kombetiwi eka thelevhixini	1	2	3	4	5	8
86. I ntirho wa muhleri wa mahungu wa Ndzawulo ya Vuhaxi ya Afrika-Dzonga a ri yexe ku vona leswaku u rhamba/a nga rhambi mutivi wa tipolitiki wihi	1	2	3	4	5	8

87.	Ku va munhu a hlamusela leswi a titwisisaka xiswona a ntshunxekile eka thelevhixini swi ni nkoka ku tlula lung'helo ra munhu ro hlamula loko a soriswa eka thelevhixini	1	2	3	4	5	8
-----	---	---	---	---	---	---	---

Ndzi ta ku vutisa hi timhaka leti ku tsakisaka eka mahungu. Eka xin'wana ni xin'wana lexi ndzi xi hlayaka, ndzi kombela u ndzi byela loko swi ku tsakisa, loko swi ku tsakisa nyana kumbe loko swi nga ku tsakisi?

	Swi ndzi tsakisa ngopfu	Swa ndzi tsakisa	A swi ndzi tsakisi na swintsongo	A swi ndzi tsakisi	(Ndza ala/a swi ndzi khumbi)	
88.	Dyondzo	1	2	3	8	9
89.	Rihanyu	1	2	3	8	9
90.	Sayensi na thekinoloji/swa michini	1	2	3	8	9
91.	Tipolitiki	1	2	3	8	9
92.	Vuhungasi	1	2	3	8	9
93.	Mintlangu	1	2	3	8	9
94.	Vutshila ni ndhavuko	1	2	3	8	9
95.	Timhaka leti khumbaka miganga	1	2	3	8	9

96. **Xana wa pfumela/kaneta leswaku vateki va mahungu va fanele ku landzelela milawu leyi amukelekaka eka va-aka tiko va Afrika-Dzonga ?**

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndza kaneta swinene	5
A ndzi tivi	8

KHAPU YA BOLO YA MISAVA

97. **Xana u swi twile leswaku Afrika-Dzonga ri ta rhurhela ntlangu wa bolo ya milenge wa misava ya nhlango wa bolo wa FIFA hi lembe ra 2010?**

Ina	1
E-e	2

→ Tlulela eka xiv.114

98. **Xana ntlangu wa bolo ya milenge wa misava ya nhlango wa bolo wa FIFA wu ta khomeriwa laha Afrika-Dzonga hi lembe rihi?**

U hlamule swona	1
A nga hlamulanga swona	2
(A nga swi tivi)	8

99. **U vona onge lexi nga ta vuyerisa Afrika-Dzonga ngopfu hi ku va ri rhurhela Khapu ya ntlangu lowu wa misava wa bolo ya milenge wa 2010 wa FIFA ku nga va ku ri yini xana?**

100. **Xana *doroba kumbe xifunda* xa n'wina xi ta vuyeriwa ngopfu njhani hikokwalaho ka ku va Afrika-Dzonga ri rhurhela Khapu ya ntlangu lowu wa misava wa bolo ya milenge wa 2010 wa FIFA?**

101. **Xana *ndhawu* ya n'wina yi ta vuyeriwa ngopfu njhani hikokwalaho ka ku va Afrika-Dzonga ri rhurhela Khapu ya ntlangu lowu wa misava wa bolo ya milenge wa 2010 wa FIFA?**

102. **Xana wena u ehleketa leswaku mbuyelo lowukulu wa Afrika-Dzonga wu ta va wihi loko Afrika-Dzonga ri rhurhela Khapu ya ntlangu lowu wa misava wa bolo ya milenge wa 2010 wa FIFA?**

Muburisi: U nga hlayi tinhlamulo.

Mimbuyelo	99. Ya Afrika- Dzonga	99. Ya Doroba kumbe xifunda xa n'wina	101. Ya Ndhawu ya n'wina	101. Ya wena
Ku veka Afrika-Dzonga/doroba/xifunda emahlweni ka matihlo ya misava	1	1	1	1
Ku tumbuluxiwa ka mintirho	2	2	2	2
Ku kula ka ikhonomi	3	3	3	3
Ku khomana ka vanhu va tiko va va xilo xin'we	4	4	4	4
Swa mintlangu swi kurisiwa swi ya emahlweni	5	5	5	5
Vanhu va ta kuma ku bindzula	6	6	6	6
Vukhorokeri byi ta antswisiwa, ku fana ni mati, gezi (swilo swi ta antswisiwa leswaku hi nga khomi hi tingana emahlweni ka va-endzi va le handle)	7	7	7	7
Mapatu ya ta antswisiwa	8	8	8	8
Vutleketli bya mani na mani byi ta antswisiwa	9	9	9	9
Vugevenga byi ta hunguteka hikokwalaho ka ku antswisiwa ka mintirho ya xiphorisa ni vusirheleli	10	10	10	10
Vupfumba/vu-endzi byi ta engeteleka	11	11	11	11
Miako yo hlakala yi ta pfuxiwa kumbe yi fayiwa ku akiwa hi vuntshwa	12	12	12	12
Tindhawu tintshwa to hungasela ni to dzumba ni ku titsakisa kona	13	13	13	13
Ku ta engeteleka vuvekisi eka miako	14	14	14	14
Ndhawu ya mina se yi ta languteka kahle	15	15	15	15
Doroba ri ta antswisiwa (ku ta va ni minsinya yotala, vunavetisi byo antswa laha switarateni, miako ni mapatu yo basa)	16	16	16	16
Miako yi ta va ni ntikelo ni nxavo wa kahle	17	17	17	17
Doroba ri ta tshama ri ri karhi ri gingirika, ri tsakisa hikokwalaho ka ntalo wa vanhu	18	18	18	18
Swin'wana (hlamusela)	19	19	19	19
A ku na swin'wana	20	20	20	20

103. Xana mbuyelo lowu wu ta va wa xinkadyana kumbe lowu wu nga ta heta nkarhi wo leha?

Wu ta teka nkarhi	1
Wu ta va wa nkarhinyana	2
(A ndzi swi tivi)	8

Xana u pfumelelana/kanetana ni switatimende leswi landzelaka ku fika kwihi? [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A ndzi swi tivi)
104. Afrika-Dzonga ri ta va ri lunghekile ku rhurhela mphikizano wa misava wa 2010 wa FIFA	1	2	3	4	5	8
105. Mfumo-xikaya wa ndhawu leyi wu ta swi kota ku fikelela swilaveko swa mphikizano wa misava wa 2010 wa FIFA	1	2	3	4	5	8
106. Mphikizano wa misava wa FIFA wu ta	1	2	3	4	5	8

	hlwerisa ku yisiwa ka vukorhokeri bya swilaveko swa nkoka eka tindhawu leti nga ni vusweti/matiko-xikaya ta laha Afrika-Dzonga						
107.	Swibindzwana leswintsongo swi ta vuyeriwa swinene hi nkarhi wa mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA	1	2	3	4	5	8
108.	Mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA wu ta tlakusa kumbe ku kurisa timhaka ta ku pfuneta vanhu va xintima leswaku va endla swa mabindzu	1	2	3	4	5	8
109.	Ku rhurhela mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA swi ta endla leswaku miako kumbe mapatu lawa ya nga hlakala ya ndhawu leyi ya pfuxiwa hi vuntshwa ni ku lunghisiwa kahle	1	2	3	4	5	8
110.	Ku rhurhela mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA swi ta endla madoroba ya hina ya phikizana ni madoroba ya matiko lamakulu ya le handle	1	2	3	4	5	8

111. Hi yihl ndhawu leyi nga ta vuyeriwa **ngopfu** loko ku rhurheriwa mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA xana? **[Muburisi: U nga hlai tinhlamulo. U komberiswa ku tsondzela nhlamulo yin'we ntsena]**

Gauteng	1
Johannesburg	2
Pretoria (Tshwane)	3
Cape Town	4
Durban (eThekweni)	5
Tindhawu ta vu-endzi	6
Ku hava	7
Yin'wana (hlamusela)	8

112. I mani loyi a nga ta vuyeriwa ngopfu hikokwalaho ka mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA? **[Muburisi: U komberiswa ku tsondzela nhlamulo yin'we ntsena]**

Swisiwana ni lava swilo swi nga va kongomiki	1
Von'wankumi ni swifumi swa laha tikweni	2
Mabindzu	3
Vanhu lava tshamaka eemadorobeni	4
Vanhu lava tshamaka ematiko-xikaya	5
Van'wana (hlamusela)	6
Ku hava	7

113. Hi swihl leswi Afrika-Dzonga swi nga ta ka swi nga ri fambeli kahle eka swona loko ri rhurhela mphikizano wa misava wa 2010 wa bolo wa FIFA? **[Muburisi: U nga hlai tinhlamulo.]**

Ku tlakuka ka minxavo	1
Ku tala ka mimovha emapatwini	2
Vugevenga byi andza	3
Ku thyakisiwa ka misava (ku katsa ni hi musi)	4
Ku rhurhela mphikizano swi ta dya mali yo tala	5
Ku pfumaleka ka mbuyelo wa vuvekisi bya nkarhi wo leha	6
Ku hlaiya miako ni switirhisiwa leswintshwa swi ta lava	7

mali yo tala ngopfu	
Swilaveko swa swisiwana swi nge tekeriwi enhlokweni	8
Swilaveko swa nkoka wa le henhla swa Afrika-Dzonga swi nge tekeriwi enhlokweni	9
Swin'wana (hlamusela)	10
Ku hava	11
(U ale ku hlamula)	97
(A nga swi tivi)	98

TA VUMUNHU

Sweswi ndzi ta ku vutisa-nyana hi timhaka leti yelanaka ni vumunhu.

	A swi hoxekanga	Swi hoxeke hi minkarhi yin'wana	Swi hoxeke minkarhi yotala	Swi tshama swi hoxekile	(A ndzi swi tivi)
114. Xana u ehleketa leswaku swi hoxekile kumbe a swi hoxekanga ku va wanuna ni wansati va va ni vuxaka bya masangu va nga se tekana?	1	2	3	4	8
115. Xana u ehleketa leswaku swi hoxekile kumbe a swi hoxekanga ku va munhu loyi a nga teka/tekiwa a va ni vuxaka bya masangu ni munhu loyi a nga tekanangiki na yena?	1	2	3	4	8
116. Xana u ehleketa leswaku swi hoxekile kumbe a swi hoxekanga ku va vatswatsi vambirhi va rimbewu rin'we va va ni vuxaka bya masangu?	1	2	3	4	8

117. Vanhu lava nga kumeka va ri ni nandzu va fanele va nyikiwa xigwevo xa rifu. Xana wa/a wu ... [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

Pfumela swinene	1
Pfumela	2
Pfumeli kumbe ku kaneta	3
Kaneta	4
Kaneta hi matimba swinene	5
(A ndzi swi tivi)	8

Xana u ehleketa leswaku swi hoxekile kumbe swi kahle ku va wansati a susa kwirhi xana ...?

	A swi hoxekanga	Swi hoxeke hi minkarhi yin'wana	Swi hoxeke minkarhi yotala	Swi tshama swi hoxekile	(A ndzi swi tivi)
118. Loko swi nga endleka leswaku n'wana a va a nga hanyanga/hetisekanga kahle	1	2	3	4	8
119. Loko ndyangu wu kuma mali yintsongo naswona va nga ta ka va nga swi koti ku n'wi hlayisa/ku hlayisa vana van'wana	1	2	3	4	8

120. Ku tidlaya a swi seketeleki hambu xiyimo xa kona xi lo biha ku fika kwihl. Xana wa/a wu ... [Tafula ra nkombiso ra vunharhu]

Pfumela swinene	1
Pfumela	2
Pfumeli kumbe ku kaneta	3
Kaneta	4
Kaneta hi matimba swinene	5
A ndzi swi tivi	8

NTIRHO NI NHLAYISEKO

121. **Mfumo wu tirhisa mali eka swilo leswi landzelaka. Hi swihi swilo swimbirhi leswi wena a wu ta swi veka emahlweni leswaku swi kuma mali yo tala xana? [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

	a. Xa le henhla	b. Xa vumbirhi lexi landzelaka
Dyondzo	01	01
Vusirheleri	02	02
Rihanyu	03	03
Tindlu/vutshamo	04	04
Vutleketli bya mani na mani	05	05
Mapatu	06	06
Xiphorisa ni makhotsa	07	07
Mali ya midende	08	08
Ku pfuna tifeme	09	09
(Ku hava eka leswi)	10	10
(A ndzi tivi)	98	98

Vanhu van'wana va vula leswaku mfumo wu fanele ku engetela mali leyi wu pfunaka vanhu hi yona, kambe van'wana va ala. U komberiwa ku vula loko u lava leswaku u lava yi (....) engeteriwa, yi nga engeteriwa kumbe yi hungutiwa. Lemuka leswaku loko u lava leswaku mali leyi yi engeteriwa, swi ta vula leswaku u ta fanela ku hakela xibalu xo tlula lexi u xi hakelaka sweswi. Kasi loko u lava leswaku mali leyi yi hungutiwa swi ta vula leswaku u ta hunguteriwa xibalu.

	Tlakusa swinene	Tlakusa swintsongo	Yi nga tlakuki	Hunguta swintsongo	Hunguta swinene	(A nga swi tivi)
122. Mali leyi nyikiwaka vana lava nga le hansi ka malembe ya 14, leyi ku nga R190 hi n'wana hi nhweti	1	2	3	4	5	8
123. Mali leyi nyikiwaka lava va nga lamala, leyi ku nga R820 hi nhweti	1	2	3	4	5	8
124. Mali leyi nyikiwaka vatswari lava va hlayisaka vana vo ka va nga tswariwangiki hi vona, kambe va tshamaka na vona, leyi ku nga R590	1	2	3	4	5	8
125. Mali leyi nyikiwaka vadyuhari, leyi ku nga R820 hi nhweti	1	2	3	4	5	8

126. **A hi swi teki va ku mfumo wu fanele ku hlawula xin'we eka leswi landzelaka. U vona onge wu nga hlawula xihhi eka leswi? [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Wu nga hunguta xibalu ivi wu tirhisa mali yintsongo eka rihanyu, dyondzo ni mudende	1
Wu nga tshika xibalu lomu xi nga kona ivi wu tirhisa mali eka rihanyu, dyondzo ni mudende hi ndlela leyi wu yi tirhisaka xiswona sweswi	2
Wu nga engetela xibalu kutani wu tirhisa mali yo tala eka rihanyu, dyondzo na mudende	3
Wu nga endli nchumu eka leswi nga la henhla	4
(A ndzi hlawuli)	8

127. **U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni mhaka ya leswaku mfumo wu fanele wu pfuna hi mali vatswatsi hinkwavo lava va tsandzekaka ku kuma mintirho leswaku va kota ku**

fikelela swilaveko swa vona ? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndzi kaneta swinene	5
(A nga hlawuli)	8

128. Loko u ehleketa hi matirhiselo ya mali hi mfumo, hi xihi eka leswi nga laha, loko xi ri kona, lexi a wu ta xi veka emahlweni kumbe ku xi nyika mali yo tala xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Mudende wa vadyuhari	1
Mudende wa vana	2
Ku sungula mudende wa vatswatsi lava nga kumiki ntirho	3
Mudende wa vatsoniwa/valamari	4
Mudende eka lava hlayisaka vatsoniwa	5
Leswaku vana hinkwavo va nga ha hakeli mali ya xikolo	6
A ndzi hlawuli nchumu eka leswi nga laha ehenhla	7
(A ndzi hlawuli)	8

U PFUMELELANA/KANETANA ni switatimende leswi nga laha hansi ku fika kwihi xana?
 [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini*]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	A ndzi swi tivi
129. Midende ya mfumo yi khutaza vanhu leswaku va nga ha pfunani	1	2	3	4	5	8
130. Mfumo wu fanele wu tirhisa mali yo tala eka midende, hambi loko swi vula leswaku ku engeteriwa xibalu	1	2	3	4	5	8
131. Laha ndhawini leyi, vanhu vo tala lava nga riki ni mintirho va nga yi kuma mintirho loko va swi tsakela	1	2	3	4	5	8
132. Vanyingi eka lava kumaka midende a va fanele kahle-kahle va nga yi kumi	1	2	3	4	5	8
133. Votala eka lava kumaka midende ya va pfuna mali leyi	1	2	3	4	5	8
134. Loko midende a yi nga vevukanga ku yi kuma, vanhu votala a va ta tiyimela hi milenge ya vona va titirhela	1	2	3	4	5	8
135. Ku dlaya mhaka ya midende swi nga onha vutomi bya vanhu lavo tala	1	2	3	4	5	8

136. Loko u ehleketa hi miholo ya vanhu laha Afrika-Dzonga xana u nga vula leswaku ku hambana eka vanhu lava kumaka mali ya le henhla ni lava kumaka mali ya le hansi ku...
 [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Kulu ngopfu	1
Ku kahle	2
Ku ntsongo	3
(A ndzi hlawuli)	8

137. U ehleketa leswaku mfumo wu hangalasa miholo kahle ku suka eka vanhu lava kumaka miholo ya le henhla ku ya eka lava kumaka miholo ya le hansi xana? Xana wu hangalasa... [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Mali yo tala ngopfu	1
Mali yo tala	2
Mali yo ringana	3
Mali yintsongo	4
Mali yintsongo ngopfu	5
A wu hangalasi nchumu	6
(A ndzi hlawuli)	8

138. Hikokwalaho ka yini u ehleketa leswaku vanhu va hanya evuswetini? Eka mavonelo lawa ya landzelaka, hi wahi lawa ya yelanaka ni ya wena xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Hikuva va pfumale nkateko	1
Hikuva va tshembela ngopfu eka midende	2
Hi leswi va faneleke ku kongomana na swona eka vutomi bya masiku lawa	3
Hkokwalaho ka ku pfumaleka ka vululami laha misaveni leyi	4
Hikokwalaho ka mbewu leyi nga byariwa khale ya xihlawu-hlawu	5
Hikuva nawu wa masiku lawa a wu va vuyerisi lava hluphekaka	6
Ku hava eka mavonelo lawa	7
(A ndzi hlawuli)	8

139. Swi ni nkoka ku fika kwihhi leswaku vanhu va tiko va va ni xiyimo xa mahanyelo xa kahle xana?

Swi ni nkoka ngopfu	1
Swi ni nkoka	2
Swi ni nkoka a swi ni nkoka	3
A swi ni nkoka	4
A swi ni nkoka na swintsongo	5
(A ndzi hlawuli)	8

140. A hi ehleketi hi mutswari loyi a nga yexe wa xisati loyi a nga ni n'wana loyi a ngenaka xikolo. Eka switatimende leswi hi xihhi lexi u yelanaka ni xona kumbe u nga kusuhi na xona xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

U ni ntirho wo hlawuleka wa ku famba a ya tirha a ta kota ku hlayisa n'wana loyi	1
U ni ntirho wo hlawuleka wa ku tshama laha ekaya a hlayisa n'wana loyi	2
A tihlawuleli leswi a lavaka ku endla swona	3
(A nge hlawuli)	8

141. A hi nge mutswari loyi a nga yexe wa xisati a nga yi a ya tirha. U pfumela/kaneta ku fika kwihhi leswaku mfumo wu fanele wu n'wi nyika mali ya ku va a ta kota ku hlayisa n'wana loyi xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndza kaneta swinene	5
(A nge hlawuli)	8

142. A hi ehleketi hi manana loyi a nga tirheki loyi a nga ni n'wana lonsongo. Hi R190 leyi va yi kumaka hi nhweti u nga vula leswaku va/a va... [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Dya va xurha va tlhela va siya yin'wana	1
Va kota ku hanya	2
A va koti ku hanya hi yona	3
(A nge hlawuli)	8

Mavonelo ya hambana loko swi fika eka timhaka ta leswaku mali yo hlayisa vana yo huma eka mfumo yi fanele ku va mali muni. U pfumelelana/kanetana ni switatimende leswi landzelaka ku fika kwihi xana?

[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela-nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A nga hlawuli nchumui)
143. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana yintsongo naswona yi nyanyisa ku hlupheka	1	2	3	4	5	8
144. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana yi tele ngopfu naswona yi endla leswaku vanhu va nga lavi mintirho	1	2	3	4	5	8
145. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana a yi tshikisi munhu ku famba a lava ntirho hi ndlela yihi kumbe yihi	1	2	3	4	5	8
146. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana yi vanga ku hlupheka kambe yi nge koti ku va yi tlakusiwa kumbe ku nge vi ni hakelo yo ya entirhweni	1	2	3	4	5	8
147. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana yi hluphekisa van'wana, kambe van'wana ya kota ku va pfuna swinene	1	2	3	4	5	8
148. Mali yo pfuneta ku hlayisa vana yi tshame kahle kumbe yi ringanile	1	2	3	4	5	8

149. I mani loyi a faneleke ku va ni ku vutihlamuleri lebyi heheleke bya ku vona leswaku vanhu lava va tirhaka va ni mali yo ringana ya ku va hanyisa loko vo tshuka va vabya kumbe va vaviseka nkarhi wo leha lero va nga ha swi koti ku tirha xana? **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Mfumo ngopfu-ngopfu	1
Muthori wa munhu yaloye ngopfu-ngopfu	2
Mutirhi/munhu hi yexe ni vandyangu	3
Ku hava eka leswi nga la henhla	4
(A nge hlawuli)	8

150. I mani loyi a faneleke ku va ni ku vutihlamuleri lebyi heheleke bya ku vona leswaku vanhu lava va nga tirheki va ni mali yo ringana ya ku va hanyisa loko vo tshuka va vabya kumbe va vaviseka nkarhi wo leha xana? **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Mfumo ngopfu-ngopfu	1
Munhu yaloye ni ndyangu wakwe ngopfu-ngopfu	2
Ku hava eka leswi nga la henhla	3
(A nge hlawuli)	8

151. I mani loyi a faneleke ku va ni ku vutihlamuleri lebyi heheleke bya ku vona leswaku vanhu va ni mali yo ringana ya ku va hanyisa loko vo tshuka va heleriwa hi ntirho? **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Mfumo ngopfu-ngopfu	1
---------------------	---

Muthori wa munhu yaloye ngopfu-ngopfu	2
Munhu yaloye ni ndyangu wakwe ngopfu-ngopfu	3
Ku hava eka leswi nga la henhla	4
(A nge hlawuli)	8

152. I mani loyi a faneleke ku va ni ku vutihlamuleri lebyi heheleke bya ku vona leswaku vanhu va ni mali yo ringana ya ku va hanyisa loko va nga se tshama va tirha kumbe va thoriwa? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Mfumo ngopfu-ngopfu	1
Munhu yaloye ni ndyangu wakwe ngopfu-ngopfu	2
Ku hava eka leswi nga la henhla	3
(A nge hlawuli)	8

153. Ehleketa hi munhu loyi a kumaka mali ya mfumo ya vatsoniwa kumbe lava va nga lamala. Xana u vona leswaku va languteriwa ku lava kumbe ku kuma ntirho tani hi xilaveko loko va fanele va nyikiwa mpfuno lowu wa timali loko va swi kota xana?

Ina	1
E-e	2
(A nga swi tivi)	8

154. Ehleketa hi muhlayisi loyi a kumaka mali ya mfumo yo hlayisa vana. Xana u vona leswaku va languteriwa ku lava kumbe ku kuma ntirho tani hi xilaveko loko va fanele va nyikiwa mpfuno lowu wa timali xana?

Ina	1
E-e	2
(A nga swi tivi)	8

155. Eka switatimende leswi, hi xihilexi u ehleketaka leswaku xi nga tirhisiwa eka munhu loyi a kumaka mpfuno wa mali ya vana loko o hluleka ku kuma ntirho xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Mudende wa vona a wu fanelanga ku khumbeka	1
Mudende wa vona wu fanele wu hungutiwa kantsongo	2
Mudende wa vona wu fanele wu hungutiwa swinene	3
Mudende wa vona wu fanele wu yimisiwa	4
Swin'wana (hlamusela)	8

156. Hi xihilexi eka switatimende leswi landzelaka leswi swi faneleke ku humelela munhu loyi a kumaka mpfuno wa vutsoniwa/vulamari loko va nga endli matshalatshala ya ku lava/kuma ntirho xana?

Mudende wa vona a wu fanelanga ku khumbeka	1
Mudende wa vona wu fanele wu hungutiwa kantsongo	2
Mudende wa vona wu fanele wu hungutiwa swinene	3
Mudende wa vona wu fanele wu yimisiwa	4
Swin'wana (hlamusela)	8

U KOMBERIWA KU HLAMULA SWIVUTISO 157 - 168 LOKO U TIRHELA MUHOLO SWESWI . LOKO U NGA TIRHI, TLULELA EKA 169

157. Loko wo tikuma u heleriwe hi ntirho hikokwalaho ka swivangelo swin'wana – xana u nga

...? **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Sungula ku lava wun'wana ntirho hi xihatla	1
Tshama-nyana tinhweti kumbe ku tlula	2
Tshama u nga lavi ntirho	3
Ku hava eka leswi	4
(A nge hlawuli)	8

158. **Loko a wu nga nga tirhi, xana a wu ta hanyisa ku yini? [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Ndzi vekile mali ya ku ringana	1
A ndzi ta kuma ku pfuniwa hi vandyangu xikan'we/kumbe eka vanghana	2
A ndzi ta ringeta tindlela tin'wana to titirha ndzi kuma mali ndzi ri kwala kaya	3
Hi mali ya mudende	4
Ku hava eka leswi	5
(A nge hlawuli)	8

159. **U vona onge swi nga ku tekela nkarhi wo leha ku fika kwihi ku kuma ntirho xana? [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Ehansi ka tinhweti ta ntsevu (6)	1
Ntsevu(6) wa tinhweti ku fika eka lembe	2
Lembe kumbe ku tlula	3
Ndzi nge pfuki ndzi lave ntirho	5
(A nga tivi)	8

U komberiwa ku vula loko u pfumelelana/kanetana ni switatimende leswi landzelaka. [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela anyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A nga hlawuli nchumui)
160. Ndza tirha hikuva swi lo toloveleka	1	2	3	4	5	8
161. Ndza tirha hikuva ndzi lava mali yo xava swilo leswi ndzi swi tirhisaka siku na siku swo fana ni swakudya, ku hakelela lomu ndzi tshamaka kona ni dyondzo ya vana	1	2	3	4	5	8
162. Ndzi tirha leswaku ndzi ta kota ku xava swin'wana ni swin'wana leswi swi tsakisaka mbilu ya mina	1	2	3	4	5	8
163. Ndza tirha hikuva ndzi lava ku hlayiwa eka lava tirhaka laha ndhawini ya ka hina	1	2	3	4	5	8
164. Ndza tirha hikuva entirhweni ndzi hlangana ni vanhu naswona a ndzi ti twi ndzi lahlekile	1	2	3	4	5	8
165. Ndza tirha hikuva ndza wu tsakela ntirho lowu	1	2	3	4	5	8
166. Ndza tirha leswaku ndzi humelerisa milorho ni ku navela ka mina	1	2	3	4	5	8
167. Ndza tirha hikuva ndzi lava ku hambana ni vana ni swintirhwa-ntirhwana swa laha ekaya	1	2	3	4	5	8

168. **Loko a wu swi kota ku kuma mali yo tala handle ka ku tirha, xana a wa ha ta swi tsakela**

ku ya entirhweni lowu ku hakelaka? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

A ndzi ta swi tsakela ku tirhela muholo	1
A ndzi nga ta tihlupha ndzi ya entirhweni	2
Swin'wana (u komberiwa ku hlamusela)	3

U KOMBERIWA KU HLAMULA SWIVUTISO 169 -177 LOKO U NGA TIRHELI MUHOLO SWESWI

169. Loko u nga tirhi kumbe u ri munhu wo famba a kuma swintirhwa-ntirhwana, xana hi swihi swirhalanganya leswi endlaka leswaku u nga wu kumi ntirho? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

a	A ku na mintirho/mintirho leyi nga kona a yi talanga	1
b	Se ndzi kurile/dyuharile	2
c	Mavabyi/ku vaviseka	3
d	Tidyondzo a ti ringananga	4
e	Ntokoto a wu ringananga eka lowu wu lavekaka	5
f	A ndzi na ku titshemba	6
g	A ku na mintirho ya kahle leyi ringaneke	7
h	Swofamba leswi ndzi faneleke ku swi tirhisa ku ya la ntirho swa durha	8
i	Swofamba leswi ndzi faneleke ku swi tirhisa ku entirhweni swa durha	9
j	Ku lunghisa ni munhu wo sala/hlayisa vana	10
k	Swin'wana (hlamusela)	11

170. Loko ku ri leswaku a wu tirhi eka nkarhi wa sweswi, xana u tshama u ri karhi u lava-lava ntirho?

Ina	1
E-e	2

171. U ehleketa leswaku u nga wu kuma ntirho wa kahle kwala kusuhi, kumbe a swi nge koteki xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Swa tshembisa	1
A swi tshembisi	2
(A nga tivi)	8

U PFUMELELANA/KANETANA ku fika kwihi ni switatimende leswi nga laha ehansi xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena elayinini*]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela a-nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A nga hlawuli nchumui)	
172.	Ndzi twa swi ri kahle loko ndzi nga ri eku tirheni hikuva vanhu votala na vona a va na mintirho	1	2	3	4	5	8
173.	Ndzi twa xivundza loko ndzi lo tshama ntsena ndzi nga tirhi	1	2	3	4	5	8
174.	A ku na mintirho yo tala ya vanhu vo fana na mina	1	2	3	4	5	8
175.	A swi pfuni nchumu ku kuma/lava ntirho, ndzi kahle/ndza enela hi yaleyi ya mfumo ndzi yi kumaka	1	2	3	4	5	8
176.	Loko a ndzo kuma mali ya mahala ya mfumo, a ndzi ta kuma mali yo tlula leyi ntirho wunene wo hakela a wu ta ndzi nyika yona	1	2	3	4	5	8

177. Loko hi languta eka tinhweti ta khume-mbirhi (12) leti nga hundza, u tshama u endla leswi landzelaka ku lava ntirho xana? [*Muburisi: Pfumela tinhlamulo to tala*]

a	a. Ku tsarisa eka ndhawu ya mani na mani ya mintirho	1
b	b. Ku tsarisa eka ndhawu ya xihundla leyi lavelaka vanhu mintirho	2
c	c. Ku hlamula vunavetisi bya mintirho	3
d	d. Ku tinavetisa leswaku u lava ntirho eka phepha-hungu kumbe eka swin'wana	4
e	e. Ku kombela ntirho eka vathori/vinyi va mintirho	5
f	f. Ku kombela maxaka, vanghana kumbe vatirhi-kulobye va ku pfuna ku kuma ntirho	6
g	g. Ku tihlanganisa ni vathori va wena va khale u va vutisa loko va nga ri ni ntirho wun'wana	7
h	h. Ku famba u vutisela lomu ku nga in ntirho	8
i	i. Swin'wana (hlamusela)	9
j	j. Ku hava eka leswi nga laha henhla	10

EKA VAHLAMURI HINKWAVO:

178. Loko a wu nga ri ni ntirho kumbe loko u nga tirhi sweswi, a wu ta swi tsakela ku fika kwihi ku va u leteriwa eka ntirho wun'wana xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

A ndzi ta swi tsakela swinene	1
A ndzi ta swi tsakela	2
A ndzi nga ta swi tsakela (A nga swi tivi)	3
	8

179. U titshemba ku fika kwihi leswaku u ta kuma ntirho lowu yelanaka ni tidyondzo ni ntokoto wa wena xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Ndza titshemba swiner	1
Ndza titshemba	2
A ndzi titshembi swintsongo	3
(A nga swi tivi)	8

180. Xana u nga tiyimisela ku fika kwihi ku suka u ya endhawini yin'wana u ya lava ntirho kona xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Ndzi nga tiyimisela swinene	1
Ndzi nga tiyimisela	2
A ndzi nga tiyimiseli	3
(A nga swi tivi)	8

181. Xana u tshama u rhurhela eka xifundza xin'wana kumbe masipala eka malembe ya ntlanu (5) lawa ya nga hundza xana?

Ina	1
E-e	2

→ Tlulela eka xiv.183

182. Loko u hlamurile 'ina' eka xivutiso 181: Swivangelo swa ku va u rhurha u ya kun'wana a ku ri yini? [*Muburisi: Pfumela tinhlamulo to tala*]

a	Ku kuma ntirho	1
b	Ku kuma muholo wo antswa	2
c	Ku va ekusuhi ni maxaka	3
d	Ku ya tshama endhawini ya kahle	4

e	Ku kuma vukorhokeri bya kahle byo antswa	5
f	Ku kuma mali ya mahala ya mfumo/mudende	6
g	Leswaku vana va ta nghena swikolo swa kahle	7
h	Ku ya ekholichini/eyunivhesithi	8
i	Swin'wana (hlamusela)	9

U PFUMELELANA/KANETANA ku fika kwihi ni switatimende leswi nga laha ehansi xana?
[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela-nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A nga hlawuli nchumu)	
183.	Muholo wa munhu a wu fanele wu n'wi ringana leswaku a hanya hi wona, a nga ki a lava ni mudende leswaku wu pfunetana ni muholo hi nkarhi wun'we	1	2	3	4	5	8
184.	Vanhu lava va nga kumeki mintirho a va fanele va pfuniwa hi mfumo hi mali ya mudende	1	2	3	4	5	8
185.	Va vuyerisa ku tirha ntirho lowu hakelaka mali yintsongo sweswi loko ndzi ta swi kota ku antswisa xiyimo xa mina enkarhini lowu taka	1	2	3	4	5	8
186.	Munhu u fanele a kuma ntirho leswaku a va ni xindzhuti	1	2	3	4	5	8
187.	Munhu a nga eneriseka hi vutomi hambi a nga ri ni ntirho	1	2	3	4	5	8
188.	Loko u kume ntirho, swi ni nkoka ku va u wu hlayisa, u khomelela eka wona hambi u nga wu tsakeli	1	2	3	4	5	8
189.	Loko ndzi ri ni ntirho kambe ndzi nga wu tsakeli, ndzi nga wu tshika hambi loko ndzi ri hava wun'wana wo ya eka wona	1	2	3	4	5	8

ISSP 2006 NTIRHO WA MFUMO

190. Xana u nga vula leswaku vanhu va fanele ku landzelela nawu hambi ku lo humelela yini, kumbe ku ni swiyimo ni minkarhi lomu va faneleke va landzelela timbilu ta vona, hambi loko swi vula leswaku vat a vari eka tshoveni ka nawu? **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

Va landzelela nawu hambi swi lo yini	1
Va landzelela timbilu ta vona ku ya hi xiyimo	2
A nge hlawuli	8

Ku ni tindlela to tala leti vanhu kumbe minhlangano yi nga kombisaka ku vilela ha tona. U komberiwa ku vula leswaku hi swihi leswi faneleke ku pfumeleriwa nakona hi swihi leswi swi nga fanelangiki ku pfumeleriwa. **[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]**

hi layini]

	Swa pfumeleri wa swinene	Swa pfumele riwa	Swi nga pfumele riwi	Swi nga pfuki swi pfumeleri wile	A nga hlawuli
191. Ku lulamisa tinhlengeletano leti nga nghenelaka hi mani na mani ta ku kombisa ku vilela mayelana mfumo	1	2	3	4	8
192. Ku lulamisa mifambo ni minkombiso yo kombisa ku vilela	1	2	3	4	8
193. Ku lulamisa tinhlengeletano to veka swikomu ehansi etikweni hinkwaro ku kombisa ku vilela eka leswi mfumo wu va khomisaka xiswona vanhu	1	2	3	4	8

Ku ni mavonele ya vanhu van'wana lawa ya nga amukeriwiki hi ntsungu. Languta vanhu lava va lavaka ku vutla mfumo hi nhlungo. Xana vanhu vo fana ni lava va fanele va pfumeleriwa ku ... [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

	Swa pfumeleri wa swinene	Swa pfumele riwa	Swi nga pfumele riwi	Swi nga pfuki swi pfumeleri wile	A nga hlawuli
194. ... khoma tinhlengeletano ta mani na mani va ta kota ku veka mavonele ya vona?	1	2	3	4	8
195. ... va hangalasa tibuku ta matsalwa ya vona ku humesela mavonele ya ovna ehandle?	1	2	3	4	8

196. Hinkwawo matirhele ya vululami ya na ku swi endla swihoxo, kambe hi xihhi lexi wean u vonaka onge xi tulle mpimo xana ... () [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

... ku vona munhu loyi a nga onhangiki nchumu nandzu, kumbe	1
... ku ntshunxa munhu loyi a nga ni nandzu ekhotsweni?	2
A nge hlawuli	8

Mfumo wu nga endla swilo leswi landzelaka eka ikhonomi. U komberiwa ku komba leswaku hi swihi leswi u swi seketelaka nakona hi leswi u nga swi seketeleki.

[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

	Ndza seketela swinene	Ndza seketela	Ndzi le xikarhi	A ndzi seketeli	A ndzi seketeli ni swintson go	A nge hlawuli
197. Ku hunguta mali leyi mfumo wu yi tirhisaka	1	2	3	4	5	8
198. Mfumo wu pfuneta tiphurojeke hi mali leswaku ku va ni mintirho	1	2	3	4	5	8
199. Mfumo wu nga ha ngheneleli/lawula ngopfu swa mabindzu	1	2	3	4	5	8
200. Ku pfuneta tifeme leswaku ti endla switirhisiwa swintshwa swa ximanguva-lawa	1	2	3	4	5	8
201. Ku pfuneta tifeme leti nga ha tirhiki kahle leswaku vanhu va nga lahlekeriwi mintirho	1	2	3	4	5	8

202.	Ku hunguta masiku ya vhiki yak u tirha leswa ku ta engeteleka mintirho	1	2	3	4	5	8
------	--	---	---	---	---	---	---

Lowu i nongonoko lowu kombisa leswi mfumo wu tirhisisa xiswona timali. Vula leswaku u lava ku vona mfumo wu engetela kumbe wu hunguta matirhiselo ya mali leyi eka xin'wana ni xin'wana. Tsundzuka leswaku loko wu fanela ku engetela ku ta laveka xibalo xo hakelela ku engetela loko. *[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]*

		Wu engetela swinene	Wu engetela nyana	Wu nga engeteli	Wu hunguta - nyana	Wu hunguta swinene	A nge hlawuli
203.	Eka mbango	1	2	3	4	5	8
204.	Eka rihanyu	1	2	3	4	5	8
205.	Eka xiphorisa ni ta nawu ni vululami	1	2	3	4	5	8
206.	Eka dyondzo	1	2	3	4	5	8
207.	Eka mavuthu ya vusirheleri	1	2	3	4	5	8
208.	Eka kuhlayisa vadyuhari	1	2	3	4	5	8
209.	Eka tihakelo ta loko ntirho wu herile	1	2	3	4	5	8
210.	Eka vutshila ni ndhavuko	1	2	3	4	5	8

Hi ku angarhela, u vona onge i vutihlamuleri/a hi vutihlamuleri bya mfumo ku...

[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

		I bya wona ngopfu	I bya wona	A hi bya wona	A hi bya wona na swintsongo	A nge hlamuli
211.	... endla leswaku ku va ni mintirho eka vanhu hinkwavo lava va yi lavaka	1	2	3	4	8
212.	... lawula minxavo	1	2	3	4	8
213.	... vona leswaku vavabyi va tshunguriwa	1	2	3	4	8
214.	... vona leswaku vadyuhari va hanya kahle	1	2	3	4	8
215.	... pfuna tifeme leswaku ti kula	1	2	3	4	8
216.	... vona leswaku lava va pfumalaka mintirho va hanya kahle	1	2	3	4	8
217.	... hunguta ku hambana ka miholo exikarhi ka lava nga fuma ni swisiwana	1	2	3	4	8
218.	... pfuneta lava ngenaka etiyunivhesithi naswona va humaka emindyangwini leyi kumaka mali ya le hansi hi mali ya xikolo	1	2	3	4	8
219.	... kumela vanhu lava tsandzekaka tiyindlu/vutshamo bya kahle	1	2	3	4	8
220.	... veka milawu leyi nga ta endla leswaku tifeme ti nga onhi kumbe ku thyakisa mbango	1	2	3	4	8

Xana u vona onge mfumo wa Afrika-Dzonga wa humelela masiku lawa eka leswi landzelaka?

[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini]

		Swi famba kahle swinene	Wa humelela	Wu le xikarhi	A wu humeleli kahle	A swi fambi na swintsongo	A nga hlawuli
221.	Ku vona leswaku vavabyi va tshunguriwa	1	2	3	4	5	8

222.	Ku vona leswaku vadyuhari va hanya kahle	1	2	3	4	5	8
223.	Ku lwa ni leswi xungetaka vusirheleri eAfrika-Dzonga	1	2	3	4	5	8
224.	Ku lawula vugevenga	1	2	3	4	5	8
225.	Ku lwa ni ku pfumaleka ka mintirho	1	2	3	4	5	8
226.	Ku sirhelela mbango	1	2	3	4	5	8

A hi teki leswaku mfumo wu ehleketelela leswaku ku ni nhlango lowu wu lavaka ku endla swa migingiriko ya vuchavisi. Xana u vona onge va vuhlayiseki ni vahlayisi va nawu va ni lunghelo ra ku... [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini*]

		Va na rona swinene	Va na rona	A va fanelangi kahle ku va ni rona	Va nga vi ni rona ni swintsongo	A nge hlawuli
227.	... pfalela vanhu ku fikelana nkarhi lowu va wu lavaka va nga se ahluriwa?	1	2	3	4	8
228.	... vekela swo yingisela mahungu ya vanhu eka tiqingo ta vona leswaku va ta kota ku twa leswi va vulavulaka swona	1	2	3	4	8
229.	... ku yimisa no mbamba vanhu eswitarateni nkarhi wihi ni wihi	1	2	3	4	8

Hi leswi swivutiso swa tipolitiki.

230. Xana swa tipolitiki swi ku tsakisa ku fika kwihi? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Swa ndzi nyanyula	1
Swa ndzi tsakisa-nyana	2
Swi ndzi tsakisa swintsongo	3
A swi ndzi tsakisi kahle	4
A swi ndzi tsakisi	5
A nge hlawuli	8

U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka. [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena hi layini*]

		Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela -nyana	A ndzi pfumeli naswona a ndzi kaneti	Ndza kaneta	Ndzi kaneta swinene	(A nga hlawuli)
231.	Munhu wa ku fana na mina a nga na rito ra nchumu eka leswi endliwaka hi mfumo	1	2	3	4	5	8
232.	Munhu loyi a nga le xikarhi u ni nhlohlotelo/nkucetelo eka timhaka ta tipolitiki	1	2	3	4	5	8
233.	Ndzi twa ndzi ri ni ku twisisa ka kahle eka timhaka ta nkoka leti tiko ra hina ri nga langutana na tona.	1	2	3	4	5	8
234.	Ndzi vona onge vanhu vanyingi va tiva timhaka ta tipolitiki ni ta mfumo ku ndzi tlula	1	2	3	4	5	8
235.	Vanhu lava hi va hlawulaka tani hi swirho swa palamende(MP's) va	1	2	3	4	5	8

ringeta ku endla switshembiso leswi va nga swi endla hi nkarhi wa nhlawulo						
236. Va-aka tiko lavo tala va tshembeka ku va va nga endla ntirho lowu nga lunghela tiko	1	2	3	4	5	8

237. Hi ku angarhela, u nga hlamusela njhani xibalo xa laha Afrika-Dzonga namuntlhxana?

a. Xo sungula, eka lava va kumaka miholo ya le henhla , xibalo xi ...

[Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

...le henhla ngopfu	1
Xi le henhla	2
Xi kahle	3
Xi le hansi	4
Kumbe, xi le hansi swinene	5
A nga hlawuli	8

b. Lexi landzelaka, eka lava kumaka miholo ya le xikarhi, xibalo xi ... [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

...le henhla ngopfu	1
Xi le henhla	2
Xi kahle	3
Xi le hansi	4
Kumbe, xi le hansi swinene	5
A nga hlawuli	8

c. Xo hetelela, eka lava kumaka miholo ya le hansi, xibalo xi ... [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

...le henhla ngopfu	1
Xi le henhla	2
Xi kahle	3
Xi le hansi	4
Kumbe, xi le hansi swinene	5
A nga hlawuli	8

238. U pfumelelana/kanetana ku fika kwihi ni switatimende leswi landzelaka.

a. "Ku ni vanhu vantsongo lava ndzi nga va tshembaka hi ku hetiseka" [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndza kaneta swinene	5
(A nge hlawuli)	8

b. "Loko u nga xiya-xiyi, vanhu va ta ku hungula va tipfuna hi wena" [Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena]

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
A ndzi pfumeli, a ndzi kaneti	3
Ndza kaneta	4
Ndza kaneta swinene	5
(A nge hlawuli)	8

239. a. Vanhu vo tala hikokwalaho ka mintirho ya vona, swiyimo swa vona etikweni kumbe vanhu lava tivanaka ni vona va komberiwa ku hlohlotella mbuyelo wa magoza lawa ya

tekiwaka leswaku swilo swi phewela eka vona. Wena ke? Xana u komberiwa kangani ku hlohlotela mbuyelo wa magoza lawa ya tekiwaka leswaku swilo swi phewela eka vanhu van'wana xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

A ndzi se tshama ndzi swi endla	1
Ndza swi endla	2
Ndza swi endla hi minkarhi	3
Ndza swi endla minkarhi yo tala	4
A nge hlawuli	8

b. Xana va kona vanhu lava u nga va kombelaka leswaku va ku pfuna ku hlohlotela mbuyelo wa magoza lawa ya tekiwaka leswaku swilo swi phewela eka wena?

[*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

E-e, a va kona	1
Ina, vakona nyana	2
Ina, van'wana vanhu	3
Ina, vanhu vo tala	4
A nge hlawuli	8

240. Hi ku vona ka wena, i kangani laha vatirhela-mfumo va tirhaka kahle na wena?

[*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Minkarhi hinkwayo	1
Minkarhi yo tala	2
Hi minkarhi yin'wana	3
Kan'we kumbe kambirhi	4
A swi se ndzi humelela	5
A nge hlawuli	8

241. U vona onge leswi vanhu va khomisiwaka xiswona hi vatirhela-mfumo laha eAfrika-Dzonga swi ya hi ku va tiva mani xana? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Swa endleka swinene	1
Swa endleka hi minkarhi	2
Swi pfa swi nga endleki	3
A swi endleki	4
A nge hlawuli	8

242. Hi mavonele ya wena, i vangani van'wa-tipolitiki va laha Afrika-Dzonga lava khumbekaka eka timhaka ta vukungundwani/vunjanganja? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Un'we kumbe vambirhi	1
A va talangi	2
Va konanyana	3
Va tele	4
Hinkwavo ka vona	5
A nge hlawuli	8

243. Hi mavonele ya wena, i vangani vatirhela-mfumo va laha Afrika-Dzonga lava khumbekaka eka timhaka ta vukungundwani/vunjanganja? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

Un'we kumbe vambirhi	1
A va talangi	2
Va konanyana	3
Va tele	4
Hinkwavo ka vona	5

A nge hlawuli	8
---------------	---

244. Eka malembe ya ntlhanu lawa ya nga hundza, xana wena kumbe xirho xin'wana xa ndyangu wa wena mi hlangene ni mutirhela-mfumo loyi a nga tikomba a lava ku nyikiwa mali kumbe swin'wana leswaku a ta va pfuna hi vukorhokeri byo kari? [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

A hi se tshama hi hlangana ni vona	1
Kan'we kumbe vambirhi	2
Minkarhi yin'wana	3
Minkarhi yo tala	4
Minkarhi yo tala swinene	5
A nge hlawuli	8

245. Xana u hlangana ni vanhu vangani e sikwini ra vhihi ra ntolovelo, ku katsa ni vanhu lava u tshamaka ni vona?

Hi tsakisiwa ngopfu hi ku hlangana ka vanhu va ri vambirhi, ku katsa ni ku lava u vulavulaka ni vona kumbe ku hlela timhaka ni vona. Leswi swi nga va swiri ku vulavula hi ku langutana exikandzeni, hi riqingo, hi poso kumbe hi inthanete. U komberiwa ku katsa ntsena vanhu lava u va tivaka.

U komberiwa ku hlawula leswi swi fambelanaka ni mpimanyeto wa wena.

. [*Muburisi: U komberiwa ku tsondzela nomboro yin'we ntsena*]

0-4 wa vanhu	1
5-9 wa vanhu	2
10-19 wa vanhu	3
20-49 wa vanhu	4
50 wa vanhu kumbe ku tlula	5
A nge hlawuli	8

VUGEVENGA NI KU HLAYISEKA

246. Hakanyingi u titwa u hlayisekile/u nga hlayisekanga hi masiku xana?

Ndza hlayiseka swinene	1
Ndza hlayiseka	2
Ndzi le xikarhi	3
A ndzi hlayiseki	4
Ndzi twa ndzi nga hlayisekanga naswintsongo	5
(A ndzi swi tivi)	8

247. Loko u famba u ri wexe laha ndhawini leyi ninhlekani u titwa u hlayisekile/u nga hlayisekanga xana?

Ndza hlayiseka swinene	1
Ndza hlayiseka-nyana	2
A ndzi hlayiseki kahle	3
Ndzi twa ndzi nga hlayisekanga naswintsongo	4
(A ndzi swi tivi)	8

248. Loko u famba u ri wexe laha ndhawini leyi nivusiku u titwa u hlayisekile/u nga hlayisekanga xana?

Ndza hlayiseka swinene	1
Ndza hlayiseka-nyana	2
A ndzi hlayiseki kahle	3
Ndzi twa ndzi nga hlayisekanga naswintsongo	4

(A ndzi swi tivi)	8
-------------------	---

249. U tshama u rhurha kumbe u ehleketa hi ku rhurha hikwalaho ka ku va wena kumbe vandyangu wa wena va twa va nga hlayisekanga xana?

Ina, hi rhurhile	1
Ina, hi ehleketile hi ku rhurha	2
E-e	3
(A ndzi swi tivi)	8

250. U vilela kangani loko u ehleketa leswaku wena kumbe un'wana wa lava u tshamaka na vona va nga tshuka va khutuziwa/hlaseriwa hi tinsula-voya eka rin'wana siku?

Ko tala ngopfu	1
Ko tala	2
Minkarhi yin'wana	3
Swintsongo	4
A ndzi vileli	5
(A ndzi swi tivi)	8

KU HLAWULA

251. Xana u hlawule vandla rihhi eka nhlawulo lowu nga hundza lowu nga va hi 2004?

[MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA]

African Christian Democratic Party (ACDP)		01	
African National Congress (ANC; ; ku katsa SACP na COSATU)	}	02	
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03	
Democratic Party / Alliance (DP/DA)		04	
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05	
Independent Democrats (ID)		Tlulela eka	06
Inkatha Freedom Party (IFP)		xiv.253	07
Minority Front (MF)			08
New National Party (NNP)			09
Pan-Africanist Congress (PAC)			10
United Christian Democratic Party (UCDP)			11
United Democratic Movement (UDM)			12
Rin'wana (hlamusela)			13
A nga hlawulanga			14
Wa kanakana		15	
(U ala ku hlamula)		97	
(A nga swi tivi)		98	

252. Loko u nga hlawulanga eka nhlawulo wa 2004, u komberiwa ku nyika xivangelo xa ku va u nga hlawulanga.

[MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA]

A ndza ha ri ntsongo	01
A ndzi nga swi lavi/a swi nga ndzi tsakisi	02
A ndzi nga tsarisanga	03
A nga ha ri ni ku tshemba eka timhaka ta tipolitiki	04
A swi lava matimba yo tala	05
Xitichi xo hlawulela eka xona xi le kule	06
A ndzi baleka ku chavisiwa ni madzolonga	07
A ku ta hlula vandla rin'we ntsena	08
Timhaka ta mavabyi ni rihanyu	09
A ndzi nga ri na pasi	10
Swin'wana (hlamusela)	11

253. Loko ko va ni nhlawulo wa tiko mundzuku, xana u nga hlawula vandla rihhi? [MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA]

African Christian Democratic Party (ACDP)	}	01	
African National Congress (ANC)		02	
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03	
Democratic Party / Alliance (DA/DP)		04	
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05	
Independent Democrats (ID)		Tlulela eka	06
Inkatha Freedom Party (IFP)		xiv.255	07
Minority Front (MF)			08
New National Party (NNP)			09
Pan-Africanist Congress (PAC)			10
United Christian Democratic Party (UCDP)			11
United Democratic Movement (UDM)			12
Rin'wana (hlamusela)			13
A ndzi nge hlawuli		14	
Ndza kanakana		15	
(U ala ku hlamula)		97	

254. Loko u hlamurile 14 eka xiv. 253: Xana hi xihlangu xa ku va u ehleketa leswaku u nge hlawuli loko ko va ni nhlawulo wa tiko hinkwaro mundzuku? [MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA]

Ndza ha ri ntsongo	01
A ndzi swi lavi/a swi ndzi tsakisi	02
A ndzi tsarisanga	03
A ndza ha ri ku tshemba eka timhaka ta tipolitiki	04
Swi lava matimba yo tala	05
Xitichi xo hlawulela eka xona xi le kule	06
Ndzi baleka ku chavisiwa ni madzolonga	07
Ku ta hlula vandla rin'we ntsena	08
Timhaka ta mavabyi ni rihanyu	09
A ndzi na pasi	10
Swin'wana (hlamusela)	11

255. Loko u wela eka 1 ku fika eka 13 eka xivutiso.253: Hi rihlangu vandla rin'wana leri u twaka u ri ekusuhi na rona? [MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA. LEMUKA: A KU FANELANGA KU VA VANDLA RIN'WE NI LERI NGA EKA XIVUTISO 253]

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Azanian People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09
Pan-Africanist Congress (PAC)	10
South African Communist Party (SACP)	11
United Christian Democratic Party (UCDP)	12
United Democratic Movement (UDM)	13
Rin'wana (hlamusela)	14
A ku na vandla rin'wana	15
(U ala ku hlamula)	97

256. Loko u wela eka 14 ku fika eka 98 eka xivutiso 253: Hi rihlangu vandla leri u nga twaka u ri kusuhi na rona? [MUBURISI: U NGA HLAYI TINHLAMULO. U KOMBERIWA KU TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE NTSENA]

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Azanian People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09
Pan-Africanist Congress (PAC)	10
South African Communist Party (SACP)	11
United Christian Democratic Party (UCDP)	12
United Democratic Movement (UDM)	13
Rin'wana (hlamusela)	14
A ku na vandla rin'wana	15
(U ala ku hlamula)	97

VUXOKOXOKO BYA MUHLAMURI

257. Rimbewu ra muhlamuri [languta papila ra nhlango]

Xinuna	1
Xisati	2

258. Rixaka ra muhlamuri [languta papila ra nhlango]

Wantima	1
Mukhaladi	2
MuIndia/MuAsia	3
Wobasa/Mulungu	4
Rin'wana	5

259. Malembe lawa ya heleleke ya muhlamuri [languta papila ra nhlango]

Malembe	
---------	--

(A ndzi swi tivi) = 997

260. Xana xiyimo xa wena xa ndyangu hi xihhi eka leswi?

Tekile/tekiwile	1
Nguluve/noni	2
Tharile	3
Hambanile	4
Tekiwanga/tekanga	5
(U ale ku hlamula)	7
(A ndzi swi tivi)	8

→ Vutisa xiv.261

Tlulela eka xiv. Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.

261. U tshama ni nsati/nuna wa wena sweswi xana?

Ina	1
E-e	2
(U ale ku hlamula)	7
(A ndzi swi tivi)	8

262. U tshama swin'we ni wa mbilu mi nga tekananga sweswi xana?

Ina	1
E-e	2
(U ale ku hlamula)	7
(A ndzi swi tivi)	8
(A ndzi khumbeki- tshama swin'we ni nghamu)	0

263. U na vana lava u tshamaka na vona laha ekaya xana?

Ina, muhlamuri u tshama ni vana ekaya	1	→ Tlulela eka xiv.263
E-e, a nga tshami na vona	2	→ Vutisa xiv.264

264. U tshama u va ni vana va wena, vana va nsati/nuna wa wena, vana lava u nga va teka kun'wana lava u va hlayisaka, kumbe vana va munghana lava u va hlayisaka naswona va tshama na wena laha ekaya?

Ina	1
E-e	2
(A ndzi swi tivi)	8

265. Xana tidyondzo ta wena ta le henhla hi tih xana?

A ku ngeniwanga xikolo	00
Giredi 0	01
Ntangha A/Grade 1	02
Sub B/ Giredi 2	03
Giredi 3/ Ntangha 1	04
Giredi 4/ Ntangha 2	05
Giredi 5/ Ntangha 3	06
Giredi 6/ Ntangha 4	07
Giredi 7/ Ntangha 5	08
Giredi 8/ Ntangha 6/Form 1	09
Giredi 9/ Ntangha 7/Form 2	10
Giredi 10/ Ntangha 8/Form 3	11
Giredi 11/ Ntangha 9/Form 4	12
Giredi 12/ Ntangha 10/Form 5/Matiriki	13
NTC I	14
NTC II	15
NTC III	16
Dipuloma/Setifikheti leyi nga riki na Giredi 12/Ntangha 10	17
Dipuloma/ Setifikheti leyi nga na Giredi 12/Ntangha 10	18
Digiri	19
Digiri ya le henhla kumbe dipuloma	20
Swin'wana, hlamusela	21
(A ndzi swi tivi)	98

266. U hetile malembe yangani ya ku nghena xikolo xana?

malembe
(A ndzi swi tivi) 88

267. U mu-aka tiko wa laha Afrika-Dzonga xana?

Ina	1
E-e	2
(A ndzi swi tivi)	8

268. U tsarisile ku ngenela nhlawulo xana?

Ina	1
E-e	2
(A ndzi swi tivi)	8

269. U vulavula ngopfu ririmi rihi ekaya xana?

270. Ririmi ra wena ra manana hi rihi xana?

	Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.. . Ri vulavuriwa ngopfu ekaya	269. Ririmi ra manana
XiSotho	01	01
XiTswana	02	02
XiPedi	03	03
XiSwati	04	04
XiNdebele	05	05
XiXhosa	06	06
XiZulu	07	07
XiTsonga	08	08
XiVenda/XiLemba	09	09

XiBunu	10	10
XiNghezi	11	11
Ririmi rinw'ana ra laha Afrika	12	12
Ririmi ra le Europa	13	13
Ririmi ra XiIndia	14	14
Ririmi rin'wana (hlamusela)	15	15

271. **Wa tirha kumbe e-e?** (XANA HI XIHI LEXI HLAMUSELA KAHLE TA XIYIMO XA WENA XA NTIRHO?)

A ndzi tirhi, a ndzi lavi ntirho	01
A ndzi tirhi, ndzi lava ntirho	02
Mudyuhari (ndzi kurile/ndzi le masikwini ya ku wisa)	03
Ndzi vabya swa nkarhinyana	04
Ndzi lamarile (a ndzi nga ha swi koti ku tirha)	05
Ndzi nsati wa muti, a ndzi tirhi, a ndzi lavi ntirho	06
Ndzi nsati wa muti, a ndzi tirhi, ndzi lava ntirho	07
Ndzi xichudeni/ndzi nghena xikolo	08
Ndza titirha- nkarhi hinkwawo	09
Ndza titirha- swa nkarhinyana	10
Ndza thoriwile swa nkarhinyana(loko a nga weli eka leswi nga laha henhla)	11
Ndza tirha	12
Swin'wana, (hlamusela)	13

272. **Loko u tekile/tekiwile kumbe u tshama ni wa mbilu, xana yena wa tirha kumbe e-e?**

A nga tirhi, a nga lavi ntirho	01
A nga tirhi, u lava ntirho	02
I mudyuhari (u kurile/u le masikwini ya ku wisa)	03
Wa vabya swa nkarhinyana	04
U lamarile (a nge he swi koti ku tirha)	05
I nsati wa muti, a nga tirhi, a nga lavi ntirho	06
I nsati wa muti, a nga tirhi, u lava ntirho	07
I xichudeni/u nghena xikolo	08
Wa titirha- nkarhi hinkwawo	09
Wa titirha- swa nkarhinyana	10
U thoriwile swa nkarhinyana(loko a nga weli eka leswi nga laha henhla)	11
Wa tirha	12
Swin'wana, (hlamusela)	13
(A swi ndzi khumbi- a ndzi na nsati, a ndzi na munghana)	00

273. **Sweswi u tirha yini xana?** [TSALA NHLAMULO. LOKO A NGA TIRHI, VUTISA NTIRHO LOWU A SUKAKA EKA WONA]

--	--

(U ale ku hlamula) 97
(A nga tivi, a swi hlamuseriwanga kahle) 98
(A swi n'wi khumbi – a ngai se tshama a tirha) 00

274. Loko nsati/nuna/nghamu ya wena yi tirha, xana u tirha yini? [TSALA NHLAMULO. LOKO A NGA TIRHI, VUTISA NTIRHO LOWU A SUKAKA EKA WONA]

--	--

(A swi ndzi khumbi– a ndzi na nsati, a 00
ndzi na munghana)

275. U tirha kwihi xana?

Muburisi: Hlaya tinhlamulo.

[TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE. LOKO A NGA TIRHI, VUTISA HI TA NTIRHO LOWU A HUMAKA EKA WONA]

Eka mfumo kumbe eka vuthu ra vusirheleri	1
Eka khamphani leyi fambisaka hi mfumo	2
Eka khamphani leyi yi tifumaka	3
Ndza titirha	4
Swin'wana (hlamusela)	5
(A swi ndzi khumbi – a ndzi se tshama ndzi tirha)	0

276. Nsati/nuna/nghamu ya wena yi tirha kwihi xana?

Muburisi: Hlaya tinhlamulo.

[TSONDZELA NHLAMULO YIN'WE. LOKO A NGA TIRHI, VUTISA HI TA NTIRHO LOWU A HUMAKA EKA WONA]

Eka mfumo kumbe eka vuthu ra vusirheleri	1
Eka khamphani leyi fambisaka hi mfumo	2
Eka khamphani leyi yi tifumaka	3
Wa titirha	4
Swin'wana (hlamusela)	5
(A nga swi tivi)	8
(A swi n'wi khumbi – a nga se tshama a tirha; kumbe, a nga na nsati/nuna/nghamu kumbe munghana)	0

277. Loko u titirha, i vangani vanhu lava ku tirhelaka xana?

--	--	--

 vatirhi

(A nga swi tivi)	998
A swi n'wi khumbi (a nga se ngenela vuthu ra vatirhi)	000

278. Hi ntolovelo u tirha/tirhile masiku yangani evhikini (entirhwani wa wena wa xiviri)?

--	--

 Tiawara

(U ale ku hlamula)	97
(A nga swi tivi)	98
(A swi n'wi khumbi – a nga se ngenela vuthu ra vatirhi)	00

279. Xana u mulanguteri wa ntirho wa van'wana vanhu entirhwani wa wena?

[LOKO A NGA TIRHI, VUTISA HI TA NTIRHO LOWU A HUMAKA EKA WONJA]

Ina	1
E-e	2
(U ale ku hlamula)	7
(A nga swi tivi)	8
(A swi n'wi khumbi – a nga se tshama a tirha)	0

280. Xana u xirho/u tshama u va xirho xo helela xa nhlanguano wa vatirhi?

Ina, ndzi xirho	1
Ina, ndzi tshame ndzi va xirho, kamba hayi sweswi	2
A ndzi se tshama ndzi va xirho	3

281. Xana u tivula loyi a welaka eka vukhongeri byo karhi?

Ina	1
E-e	2

→ Tlulela eka xiv.284

282. Loko nhlamulo ku ri 'ina', u wela eka byihi vukhongeri bya kona. Ndzi kombela u vula ni kereke ya kona.

VuKriste (a ku hlamuseriwanga)	01
Kereke ya African Evangelical	02
Anglican	03
Assembles of God	04
Apostle Twelve	05
Baptist	06
Dutch Reformed	07
Full Gospel Church of God	08
Faith Mission	09
Church of God and Saints of Christ	10
Jehovah's Witness	11
Lutheran	12
Methodist	13
Pentecostal Holiness Church	14
Roman Catholic	15
Salvation Army	16
Seventh Day Adventist	17
St John's Apostolic	18
United Congregation Church	19
Universal Church of God	20
Nazareth	21
Zionist Christian Church	22
Other Christian	23
Islam / Muslim	24
Judaism / Jewish	25
Hinduism / Hindu	26
Buddhism / Buddhist	27
Yin'wana (hlamusela)	28
(U arile)	97
(A nga swi tivi)	98

283. Ehandle ka mintlangu yo hlawuleka yo fana ni minkhuvo, minkosi ni ku katekisa, xana u nghena kangani tinhlengeletano leti khumbanaka ni vukhongeri bya wena?

Minkarhi yo hlaya evhikini	01
Kan'we hi vhiki	02
Ka-mbirhi/ka-nharhu hi nhweti	03
Kan'we hi nhweti	04
Minkarhi yo hlaya elembeni	05
Kan'we hi lembe	06
Minkarhi yintsongo	07
A ndzi ngheni	08
(U arile)	97
(A nga swi tivi)	98

284. Xana ku na munhu loyi a kumaka mali ya mudende exikarhi ka wena kumbe xirho xin'wana xa ndyangu wa wena?

Mudende wa vadyuhari	1
Mudende wa vana	2
Mudende wa vatsoniwa/lava nga lamala	3
Mudende wa lava va lavaka nhlaysiso	4
Mudende lowu nyiwaka vatswari lava hlayisaka vana va nga tsariwangiki hi vona	5
Mudende wa ntwela-visiwana	6
Ku hava loyi a kumaka mudende	9
(U ale ku hlamula)	97
(A nga swi tivi)	98

285. Lomu hi tshamaka kona ku ni mintlawwa ya vanhu leyi tikumaka yi ri ehenhla ni mintlawwa leyi yi tikumaka yi ri ehansi. Eka xikalu xa n'we ku fika eka khume (1 – 10). Xana wena u nga tiveka kwihi eka xikalu lexi, laha 10 ku nga ehenhla kutani 1 yi ku va ehansi?

Ehenhla.....	10
	9
	8
	7
	6
	5
	4
	3
	2
Ehansi	1

286. Xana rihanyu ra wena ri njhani sweswi?

Ndza vabya swinene	1
Ndza vabya	2
Ndzi le xikarhi	3
Ndzi hanyile	4
Ndzi hanyile swinene	5
(A ndzi swi tivi)	8

VUXOKOXOKO BYA NDYANGU

287. Tsala muxaka wa yindlu leyi ndyangu wu tshamaka eka wona??

Vutumbelo/Yindlu kumbe muako wa switina lowu nga akiwa exitandini xa le tlhelo kumbe jarati kumbe purasi	01
Yindlu ya xintu/ Yindlu ya rhandavula/ Muako lowu nga endliwa hi switirhisiwa swa ndhavuko	02
Fulete kumbe vutshamo lebyi nga le ndzeni ka muako wa tifulete	03
Yindlu leyi nga tshama yi ri yoxe/ni tin'wana kumbe ti tlhandlamana kambirhi/kanharhu	04
Vutshamo lebyi nga endzeni ka muako wa vadyuhari	05
Vutshamo/Yindlu/Fulete/Kamara leyi nga le mahosi	06
Mukhukhu emahosi	07
Mukhukhu lowu nga ri ki emahosi ejaratini ra van'wana, kambe wu ri endhawini laha ku nga tala mikhukhu kumbe epurasini	08
Kamara kumbe xifuletani	09
Movha wo etlela eka wona kumbe kharavhani	10
Swin'wana, (hlamusela)	11

Muburisi: Tsala xin'we xa leswi lwangu kumbe khumbi ri nga endliwa hi swona. [HI LESWI U SWI VONAKA WENA HI WEXE]

Muxaka wa kona	288. Lwangu	289. Makhumbi
Switina	01	01
Semendhe/khonkhiriti	02	02
Mazingi	03	03
Timhandi/mapulanga	04	04
Pulasitiki	05	05
Makhadi-bokisi	06	06
Ku hlanganisiwe ndhope na semendhe	07	07
Timbalelo,mahlanga ni ndhope	08	08
Tithayilisi	09	09
Ndhope	10	10
Lwangu ra mabyanyi	11	11
Asibesitosi	12	12

290. Xana mati ya ku nwa lawa mi wa tirhisaka laha kaya ya huma kwih?

1. (Muburisi: Hlawula nhlamulo yin'we ntsena)

Mati ya pompi endlwini – ku ni mitara yo hlayela kunene	01
Mati ya pompi endlwini – ku ni mitara yo hakeriwa ya nga se tirhisiwa	02
Mati ya pompi ejaratini/exitandini ni mitara	03
Mati ya pompi ejaratini/exitandini ni mitara yo hakeleriwa ya nga se tirhisiwa	04
Mati ya pompi ejaratini/exitandini – a ku na mitara	05
Pompi ya mani na mani – ya mahala	06
Pompi ya mani na mani – leyi hakeriwaka	07
Eka muakelani – a hi hakeli	08
Eka muakelani – ha hakela	09
Hi tiseriwa hi lori ya mati	10
Ku na lori ya mati kwala kusuhi/I ya tiko	11
Mati ya borhiwile	12
Ku na mati ya tiko lawa ya nga borhiwa	13
Ku na thangi ra mati ya mpfula kwala kusuhi	14
Hi ya kuma enambyeni kwala kusuhi	15
Ku ni damu laha hi ya kumaka kona	16

Ku ni xidan'wana lexi nga ni mati lawa ya nga khulukiki	17
Epitsini	18
Exihlobyeni	19
Kun'wana, (hlamusela)	20

2.

291. Xana muti wu kuma mati eka mpfhuka wa le hansi ka 200m?

(Muburisi: 200 wa timitara i mpfhuka wo ringana mavala yambirhi ya bolo ya milenge.

Muburisi: Ku tsondzela a swi nge tirhi loko muhlamuri a ri ni pompi endlwini kumbe kwala ejaratini)

3.

Ina	1
E-e	2
A swi n'wi khumbi	9

292. Ndyangu wa wena wu tirhisa mati yo fika kwihi hi siku ku endla swilo hinkwaswo?

(Muburisi: Vutisa ntsena lava va nga ri ki ni pompi endlwini kumbe ejaratini KUTANI u tsondzela a swi va khumbi loko ndyangu wu ri ni pompi endlwini kumbe ejaratini)

4.

Ehansi ka tilitara ta 25 (xigubu xin'we)	1
Tilitara ta 25 ku fika eka 100 (yin'we(1) ku ya eka mune(4) wa swigubu	2
Tilitara ta 101 ku ya eka ta 200 [mune (4) ku ya eka nhungu(8) wa swigubu / hafu($\frac{1}{2}$) ku ya eka diromu rin'we(1)]	3
Tilitara ta 201 ku ya eka ta 400 (8 ku ya eka 16 wa swigubu / 1 ku ya eka 2 wa madiromu)	4
Tilitara ta 401 ku ya eka ta 600 (16 ku ya eka swigubu swa 24 / 2 ku ya eka 3 wa madiromu)	5
Ku tlula 600 wa tilitara / ku tlula madiromu yanharhu(3)	6
A nga swi tivi	8
A swi n'wi khumbi, ndyangu a wu na pompi endlwini kumbe ejaratini	9

5.

293. Eka lembe leri nga hundza, mati ya fambe kangani siku hinkwaro ku tlula siku rin'we?

(Muburisi: Hlawula yin'we nhlamulo)

A ya se tshama ya famba	1
Kan'we kumbe kambirhi elembeni	2
Nhweti yin'wana ni yin'wana	3
Ko tala ku tlula nhweti	4

6.

294. Eka tinhweti ta khume-mbirhi leti nga hundza, mati ya fambe nkarhi wo leha ku fika kwihi?

(Muburisi: Hlawula yin'we nhlamulo)

8.

9.

A ya se tshama ya famba	1
Tiawara tintsongo kumbe ehansi-nyana	2
Tiawara tintsongo ku ya eka siku	3
Siku kumbe mambirhi	4
Masiku yanharhu ku ya eka masiku ya ntsevu	5
1- Vhiki rin'we (Masiku ya nkombo - 7)	6
Ku tlula vhiki	7
A nga tsundzuki	8

295. Loko mati ya tshame ya famba eka lembe leri nga hundza: U vona onge a ku ri yini xivangelo xa kona?

10.(Muburisi: Hlawula yin'we nhlamulo)

11.

Tiphayiphi a ti lo boxeka	01
Muchini wo koka mati a wu onhakile	02

A ku lunglisiwa tiphayiphi leti nga hlakala	03
Mati a ya nga ri kona kahle (a ya tirhisiwa ngopfu hi va-aka tiko)	04
Mati a ya va kona hi minkarhi yin'wana	05
Dyandza	06
A ku lo onhiwa no yiviwa tiphayiphi hi swifa-mona	07
A ya lo tsemiwa hikokwalaho ka ku va ya nga hakeriwanga	08
Swin'wana, (hlamusela).....	09
A nga swi tivi	98

12.

13.

296. Mi tirhisa xihambukelo xa njhani laha ndyangwini?

(Muburisi: Funga yin'we ntsena, ku nga yona leyi tirhisiwaka hi ndyangu)

Xihambukelo xo gwedla lexi yaka ephayiphini ya masipala	01
Xihambukelo xo gwedla lexi yaka ethangini leri nga kwala kaya	02
Xihambukelo lexi tirhisaka murhi	03
Xihambukelo xa goji lexi nga na phayiphi yo hefemula hi yona	04
Xihambukelo xa goji lexi nga ri ki na phayiphi yo hefemula hi yona	05
Xihambukelo xa bakiti	06
Swin'wana, (hlamusela)	07
Ku hava → Tlulela eka xiv.299	08
A ndzi swi tivi	98

297. Loko ndyangu wu tirhisa bakiti, xana ri susiwa/rhwariwa endzhaku ka nkarhi wo leha ku fika kwihi xana?

(Muburisi: Ku tsondzela swi nge tirhi loko ndyangu wu nga tirhisi xihambukelo xa bakiti)

Kan'we hi vhiki	1
Ku ringana kambirhi evhikini	2
Kan'we enhwetini	3
Swi pfa swi nga endli na kan'we enhwetini	4
A nga swi tivi	8
A swi va khumbi , a va na xihambukelo xa bakiti	9

298. Xihambukelo lexi xana xi le kwihi kwala ndyangwini?

Endlwini	1
Endzeni ka jarati	2
Ehandle ka jarati	3

299. Yindlu leyi yi ngenisiwile gezi xana?

Ina	1
E-e	2

300. U na yona khomphyuta leyi u nga yi tirhisaka nkarhi wihi na wihi xana?

Ina, ekaya	1
Ina, entirhweni/exikolweni	2
Ina, ekaya ni le ntirhweni	3
A ndzi na yona	4

301. Xana u na yona inthanete leyi u nga yi tirhisaka nkarhi wihi ni wihi? [Muburisi:Tinhlamulo ti tele]

a. Ina, ekaya	1
b. Ina, entirhweni/exikolweni	2
c. Ina, ekaya ni le ntirhweni	3
d. Ina, evhengeleni ro tirhisela kona inthanete yo hakeriwa	4
e. Ina, endhawini ya swipfuno ya mani na mani	5
f. A ndzi na yona	6

→ Tlulela eka xiv. 303

302. Loko u yi tirhisa inthanete, xana u va u yi tirhisa ku endla yini xana? [Tinhlamulo ti tele]

	Ina	E-e
a. Ku titsakisa (ku hungasa, mintlangu, ni swo fana na swona)	1	2
b. Swa bindzu	1	2
c. Ku banga/ku hlayisa no hakela swa timali	1	2
d. Vutivi ni mahungu	1	2
e. Swin'wana	1	2

303. Xana mi na yona selifoni leyi mi yi tirhiselaka swa n'wina kumbe swa bindzu xana?

Ina, swa mina	1
Ina, swa bindzu	2
Ina, hinkwaswo	3
Ku hava leswi nga laha henhla	4

Xana hi swihi leswi nga kona laha ekaya, naswona swi tirhaka kahle? Xana ku na?

	Ina	E-e
304. Mati yo hisa ephayiphini	1	2
305. Xigwitsirisi	1	2
306. Ovhene ya ximanjhe-manjhe leyintsongo (leyi tirhaka)	1	2
307. Muchini wo tlanga tikhasete ta vhidiyo(VCR) laha kaya	1	2
308. Muchini wo basisa hi ku koka thyaka kumbe wo hatimisa laha ehansi	1	2
309. Muchini wa ku hlantswa swiambalo	1	2
310. Xitofu xa gezi	1	2
311. Mavonakule/Thelevhixini	1	2
312. Muchini wa ku omisa swiambalo	1	2
313. Riqingo ra Telkom ra le ndlwini	1	2
314. Xiyanimoya/muchini wo chaya tirhekhodo/CD	1	2
315. Xibavhana xo hlantswela swibye lexi nga akeriwa ekhixini/exitangeni/egumeni	1	2
316. Vurindzi bya yindlu ni nhundzu hi khamphani ya varindzi	1	2
317. Xigwitsirisi lexo enta lexi tirhaka	1	2
318. Xitichi xa thelevhixini lexi hakeriwaka xa M-Net xikan'we na/kumbe DSTV	1	2
319. Muchini wa ku hlantswa swibye	1	2
320. Muchini wa ku rhunga swiambalo	1	2

321.	Muchini wo tlanga tirhekhodo ta vunanga ni ta swifaniso wa DVD	1	2
322.	Golonyi/xifambo/movha wun'we kumbe yo tala	1	2
323.	Munhu/vanhu lava va pfunetaka laha kaya	1	2
324.	Selifoni yin'we /to tlula yin'we laha ekaya	1	2
325.	Selifoni yin'we ntsena laha ekaya	1	2
326.	Xiyanimoya	1	2
327.	Swiyanimoya swo tlula xin'we laha kaya	1	2

328. Eka lembe leri nga hundza, xana ku tshame ku va ni siku leri vana va le hansi ka malembe ya nkombo(7) va nga dlaya hi ndlala hikokwalaho ka ku pfumaleka mali yo ringana yo xava swakudya ?

Ina	1
E-e	2
(A nga swi tivi)	8
(A swi n'wi khumbi – a ku na vana va le hansi ka malembe ya nkombo(7))	9

329. Eka lembe leri nga hundza, xana ku tshame ku va ni siku leri swirho swin'wana swa ndyangu swi nga dlaya hi ndlala hikokwalaho ka ku pfumaleka mali yo ringana yo xava swakudya?

Ina	1
E-e	2
(A nga swi tivi)	8
(A swi n'wi khumbi – a ku na vandyangu van'wana)	9

MUHOLO WA WENA NI WA NDYANGU

[TAFULA RA NKOMBISO G2]

330. Ndzi kombela mi ndzi nyika letere leri hlamuselaka hi ku hetiseka MUHOLO WA NDYANGU HINKWAWO LOKO WU HLANGANISIWILE wa vanhu hinkwawo laha kaya ku nga se ngenisiwa xibalo na timali tin'wana na tin'wana leti ti nga kokiwaka. Ndzi kombela mi hlaya hinkwako lomu timali leti ti humaka kona, ku nga va miholo, mali ya vudyhari kumbe ya loko mi nga ha tirhi, mbuyelo lowu humaka eka vuvekisi lebyi mi nga vaka mi byi endlile, na swin'wana swo fana na swona.
331. Ndzi kombela mi ndzi nyika letere leri hlamuselaka hi ku hetiseka MUHOLO WA N'WINA HINKWAWO LOKO WU HELERILE, ku nga se ngenisiwa xibalo na timali tin'wana ni tin'wana leti nga kokiwaka. Ndzi kombela mi hlaya hinkwako lomu timali leti ti humaka kona, ku nga va miholo, mali ya vudyuhari kumbe ya loko mi nga ha tirhi, mbuyelo lowu humaka eka vuvekisi lebyi mi nga vaka mi byi endlile, na swin'wana swo fana na swona.

		330. Ndyangu	331. Wena
	A ku na muholo	01	01
K	R1 – R500	02	02
L	R501 –R750	03	03
M	R751 – R1 000	04	04
N	R1 001-R1 500	05	05
O	R1 501 – R2 000	06	06
P	R2 001 – R3 000	07	07
Q	R3 001 – R5 000	08	08
R	R5 001 – R7 500	09	09
S	R7 501 – R10 000	10	10
T	R10 001 – R15 000	11	11
U	R15 001 – R20 000	12	12
V	R20 001 – R30 000	13	13
W	R30 000 +	14	14
	(A nga lavi ku hlamula)	97	97
	(Wa kanakana/A nga tivi)	98	98

332. Xana hi wihi muholo wa le hansi lowu u vonaka leswaku ndyangu wa wena wu nga hanya hi wona? Leswi swi vula leswaku loko mali ya kona yo va ehansi ka leyi mi nge koti ku hanya?

R _____

(A ndzi swi tivi = 98)

333. Xana u nga vula leswaku wena ni ndyangu wa wena mi...

Muburisi: Hlaya tinhlamulo.

Fumile	1
Dya mafurha	2
Mi dya kahle-nyana	3
Mo va ekuhanyeni	4
Mi swisiwana	5
Mi pfumala na nchumu	6

334. U eneriseka ku fika kwihi hi vutomi bya wena hi ku angarhela masiku lawa xana? [Tafula ra nkombiso ro sungula]

Ndza enela swinene	1
Ndza enela	2
Ndzi le xikarhi	3
A ndzi eneli	4
A ndzi eneli ni swintsongo	5

(A ndzi swi tivi)	8
-------------------	---

335. Loko hi languta swilo leswi hinkwaswo, u nga vula leswaku u/a wu : [Tafula ra nkombiso ra vuntlhanu 5]

Tsake ngopfu	1
Tsakile	2
Tsakanga kumbe hlundzukanga	3
Tsakanga	4
Tsakanga na swintsongo	5
(A ndzi swi tivi)	8

336. Sweswi teka namuntlha ni masiku lawa ya nga hundza. U nga vula leswaku ...?

U tsake nyana ku tlula swa ntolovelolo	1
U sweswi u tshamisaka xiswona hi ntolovelolo	2
Moya wa wena a wu tsakangi swa ntolovelolo	3
(A ndzi swi tivi)	8

NDZI NKHENZA NTIRHISANO WA N'WINA